МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 84 (4251). ЕРА, 14 июль 1966 шу. Мах 2 кап.

Комбайнер Хамхоев Ювсапи штурвальни Мидаров Мусаи болча комбайнови агрегат дика болх беш хьайоагIа. Ше байракхилг елар царна «Назрановский» совхоза Яндрерча отделене кхашка хьинаре къахьегарах. Цхьан дийнахьа 25—30 бункер ялат оард цар.

Сурта тIа: Ю. Хамхоев, М. Мидаров.

Н. Кобиашвиле сурт.

ДИКАГIЧА ОПЫТА— ШЕРРА НИКЪ

Дикагiйола опыт цахаддаш балха юкъехкахьар Iалаьмате боккха лоархIам болаш гIулакх долга дуккхаза белгалдаьхад вай парте. Из вай вахаре къаьгга гучаделина да. Цхьаннена карагIдаьнна толамаш, массанена дIа а довзийташ, уж массане даха йиш хургйолаш болх вIаштIехьбаьккхача, хIара коллективо дизза кхоачашду шийна хьалхашка латта декхараш.

Цун лоархIам дика кхета а беш, вай республика колхозийи совхозийи цхьайолча юкхьанцарча партийни организацеша дика вIаштIехьдаьккхад дикагIйолча опыта шерра пропаганда елга, из балха юкъеххухьилга. Масала, хьаэцаргья вай Сунженски районера Шеча Эскара цIерагIара колхоз. Массехк шу хьалха из боахам тIехьабусаш бар. Бакъда хIанз из колхоз районе дикагIчарех лоархIаш я.

ТIехьабусаш хинна боахам хьалха латтарашца нийсбалара керттерча бахьанех цаI да дикагIйола методаш балха юкъеяхьар.

Цигарча партийни организаце шерра никъ бийлаб дикагIча опыта. Шеча Эскара цIерахча колхоза боахама моллагIа дакъа хьанйцача вайна корогда балха юкъехкихьа дуккха кердадараш. Дика вIаштIехьбаьккхаб цига колхозе а. хIаьта иштта республике хьалха латтарий а опыт дIайовзийтара болх. Партийни организаце кхетамца кулгаллу цу балха. Цо тIагIертта къовсам лоаттабу дикагIча опыта шерра пропаганда ярал совгIа из балха юкъе яхьара а. ДикагIбарий опыт балха юкъеяхьара бола хIара кулгалхочун бехктокхам лакхбеш а чIоагIа къахьег партийниц организаце. Дика вIаштIехьдаьккхад дикагIча опыта пропаганда елга цигарча культпросветучреждленешка а. Партийни организаце бизза пайда эц йолаш йолча ерригача формаех.

Республике гIоръяьнна йовзаш я Наьсарен районера «Назрановский» совхоза Аьлти-Юртарча отделене коммунистически къахьегама цIи лелаю шурий ферма. Массанена дика довз цу ферма тIа болх беш йолча доярка Социалистически Къахьегама Турпала Барахоева Лемкас хIара шера доахаш дола толамаш. ГIаккха мишта латт цу ферма тIа цун опыт дIайовзийтара гIулакх? Ала йиш я дика латт, аьнна, хIана аьлча шоай йоккхагIча доярка опыт балха юкъе а вкухьаш доккхий толамаш доахаш дояркаш яхы дукхха а ба цига. Ферма тIа вIашагIъеллай дикагIбарий опыта школа. Цига кIоаргга Iомаду керда мел дар, хIаьта из балха юкъедахьара де дезар белгал а доаккх.

Каст-каста дукха жа Iуй ух Социалистически Къахьегама Турпал «Шелковской» яхача совхозера воккхагIвола жа Iу Эсмухамбетов Наурды волча. Цун бригаде дикагIча опыта школа болх беш йола массехк шу да. Дукханешта дIайовзийтай цо шийн опыт, дукхача наха пайда ийцаб цунах.

ДикагIбарий опыт шерра йоаржаеш а, хIаьта из балха юкъе кхухьаш а йола моттигаш кхы а ювца йиш я. Бакъда, республика ерригача колхозашкей совхозашкей тIолла лаьрхIача из лоархIаме гIулакх эсала латт. Боккъонца терко яц дикагIбарий опыт балха юкъеяхьара. ДукхагIча даькъе из болх цхьаккха система йоацаш бу. Цхьайолча моттигашка дикагIча опытах лекцеш йийше мара из балха юкъе яхьара цхьаккха хIама дац. Цхьан ферма тIа, колхозе, совхозе тайп-тайпара толамаш доахаш бола нах нийслуш дукха моттигаш я. Хьалаш цаIаш долла ше, цхьанне хьокхамаш лакха да, хIаьта цунна улаув воаллачун лараш геттара лоха да. Цу тайпара масалаш доалале йиш я Наьсарен, Шаьла, МалгIабика, Ведана, иштта кхыча районашкара. ДикагIча опыта пропаганда ю оаха ала йиш йий цу тайпа хьал долча. Яц. Цу балха юкъе керттердар да цунах хьахулар. Хьалха латтарий опытах мел дукха лекцеш ешарах, из мел чIоагIа ювцарах бала пайда бац, нагахьа санна из балха юкъе ца хьойя.

Партийни организацеш декхарийла я хьалха латтарий опыт йоаржаяра балха даим керте латта. Из болх бокъонца оттаяьча планах, цахаддаш бе безаш ба. ДикагIйола методаш шерра юкъеххухьаш па хилча толам баккха йиш яц. Боахама хIара кулгалхо декхарийла ва кердадар юкъеккахьара цIенхаштта къовсам лоаттабе. ДикагIйолча опыта шерра пропаганда е еза ерригача культпросветучреждленешка. ВIашгIъехка еза цу хьакъехьара тематически сайренаш. Цига шоай опытах дувца деза производства хьалха латтараша.

ДикагIбарий опыт балха юкъехкхухьилга чIоагIа лоархIаме да хIанз, республика къахьегамхой чуийкна ялат муэцаш боаккача хана. ХIара механизатора тахан карагIдаьннар дIадовзийта деза кхоана кхычарна. «Цхьаннена карагIдаьнна дикалар — массанена» яхача девизах бе беза болх.

Республике болх беш я хьалха латтача опыта массехк школа. Бакъда, дар болх цIенхаштта тоабе безаш ба. Дукха кхоачамбоацараш да цига. Из дIахо ах мегаргдац.

ДикагIйола опыт йоаржаяра даим терко е декхарийла я районий юртбоахама производствени управленеш.

Юкхьанцарча партийни организацеша шоай собранешка каст-каста дувца деза хьалха латта опыт йоаржаярах дола дешаш. Денна тIахьожам лоаттабе беза цу балха.

Шеко яц, парте XXIII-ча съезден КПСС ЦК Майски Пленумен решенеша дегаш уралттадаь къахьегаш болча республика юртбоахама къахьегамхоша, кердадар даим юкъе а кхувлаш, пятилетка хьалхарча шера доккхий толамаш доахаргхиларах.

ЯЛАТ— ДАЬХЕННА

«Грозвино» яхача производственно-совхозни объединене комсаш лелаеча совхозаша хьалхара толам баьккхаб социалистически яхье: ханал хьалха кхоачашъяьй ка болча ялатий культураш паччахьалкхенга йоахкара план. 11.400 тоннана меттел Даьхен амбарашка тессай тIехдикача ялата 11.600 тонн.

Шоай торонашка а хьежа, паччахьалкхенга планал совгIа 200 тоннал кIезигагIа доацаш ялат дохка лаьрхIад совхозаша.

ТЕХНИКАХ ПАЙДА ЭЦА

МалгIабика района кхашка укх шера дика хьийкъад гурахьа дIадийна ялаташ. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 23 центнер ялат чуэц. МалгIабика районе гурахьа дIадийна ялат хьакха долаьдаь бутт совгIа ха я Цхьабакъда, хIанз а лерттIа вIаштIехьдаьккхадац «Ингушский» совхозе ялат чуэцилга. Ялат хьакха болабалале дукха дийцар совхоза кулгалхоша гурахьа дIадийна ялат комплексах чуэца деза яхаш. ХIаьта кхай тIа мукхи кIаи хьакха болабелча шоаш мел дийцар дицделар.

Гурахьа дIадийна 1318 гектара тIара кIа чуэца дезаш яр совхоз. Совхозерча 43 комбайна дукха болх бацар из, нагахьа санна, техниках лерттIа пайда эцаш хилча. Ялат чуэца болабеннача хьалхарча декадах 12 комбайн сеца лаьттар. Комбайнераш жа ларга оттабаь хиинаб совхозе, хIаьта комбайнераш боацаш ши комбайн лаьттай совхозе, цаI 1-ча бригадех шоллагIъар яххлагIча бригадех. Кхы де хIама а доацаш трактористаш тракторааш тIара Iо а баьха цу комбайнашта тIа ховшабир. Комбайн ца йовзача наьха цIена а дика а ялат чуэца вIаштIехьдаланзар. 1-гIча отделене кхай тIа 108 гектара тIара мукх цIена чуэцанзар, иштта хилар совхоза III-гIчен IV-гIчен отделенешка а. IV-гIча отделене механизатораша Башгиевен Унафовен дукха ялат доадаьд молотилка элеваторапа лерттIа вIашагIа на хоттар бахьан долаш, совхоза III-гIча отделене Сунженски дукъа тIа мукх чуэнаш дукха канаш дитал хьа ца эцаш.

Техника шоай шортта йоллаше «Ингушский» совхоза механизатораш 9-гIча июле мара баланзар мукх чуийна. ХIаьта «Кавказ» яхача колхоза колхозахой шоай боахаме 12 комбайн мара йоацаше а 1-гIа июль хьатIакхачале 1900 гектара тIара мукх чуийца баьлар.

Иштта во лел «Ингушский» совхозе ча хьагулIара балхаш а. ХIара бригаде 20—25 трактор я. Царех лерттIа пайда эацц. Ялат хьокхача 22 дийнахьа 150 тонн мара гулдаьлац ча. Из хул иттлагIа дола дакъа. Эшачох 30 процент мара Iалашдаьлац совхозо доакъар. ХIара бригаде я волокушаш а стогометателаш а. Яххнех шиъ еха тоа ца еш латт.

Ялат чуийца мукъадаьнна лаьтта дукха да совхозе. Цхьабакъда, тахарча дийнахьа кхаччалца аьхар 300 гектар совгIа мара дац.

В. ТАГУРОВ,
А. ГАДАБОРЩЕВ.

ТРАКТОРААШ ЛАЬТТА ОАХАШ Я

Сунженски района «Победа» яхача колхоза колхозхоша 850 гектар ялат чуийца мукъадаьнна лаьтта аьхад, 400 гектара тIа ка бола ялат чуийцача дIаюв культураш дIайийнай. Кхашкара балхаш дийнахь а бийсанна а сацц укхаза.

Сурта тIа: тракторист Машуров В. лаьтта оахаш воалл.

Д. Василийко сурт.

ФЕРМАШТА—ШОРТТА ДОАКЪАР

1966 ШЕРА 10-ча ИЮЛЕ КХАЧЧАЛЦА РЕСПУБЛИКА КОЛХОЗАШКЕИ СОВХОЗАШКЕИ ПРОЦЕНТАШЦА ЛОАРХIАШ ДОАКЪАРАШ КИЙЧДАРА ПЛАН МЕЛ КХОАЧАШЪЯЬЙ ХЬАХЬОКХАШ ЙОЛА

СВОДКА

Районаш	ГIожа доакъараш	Цу даькъе йол
Ачхой-Мартана	10	11
Ведана	—	—
Грозненски	16	15
Гудермеса	11	19
МалгIабика	13	14
Надтеречни	21	23
Наьсарен	3	8
Наурски	45	57
Ножай-Юрта	0,4	0,5
Советски	—	—
Сунженски	9	11
Урус-Мартана	10	23
Шаьла	35	68
Шелковской	32	45
«Грозвино» объединене совхозаш	15	20
Консервни промышленноста объединене совхозаш	18	27
Скотооткорма треста боахамаш	17	12
Республика юрта боахама опытни станци	2	5
Ерригa республике гIолла	18	23

Доакъараш дукхагIа кийчдар, доахан Iан тIа диза хулга Iалашдар — республика юрта боахама къахьегамхой лоархIамегIарча декхарех цаI да. Ер кхоалагIа бутт ба колхозаши совхозаши эрий тIаьхьнен дIайийнеи баьцаш чуэцаш йола, хIаьта хIанзалца хьа чуийца даьнна йол плана 23 процент мара яц. Хьалаш цхьатарра доллашехье а, Шаьла районе 68 процент аьла кийчъяьй, хIаьта Ачхой-Мартанен Сунженскии районашка 11 процент мара кийчъяьяц.

Йол кийчъяра гIулакх чIоаггIа кхерамерча хьала тIа да иштта МалгIабикеи Наьсарени районашка а.

Масала, Наьсарен района совхозаша шоашта эшачох 8 процент мара йол кийчъяьяц.

Селлара чIоагIа уж тIехьйисара керттера бахьан да йол хьохача техниках пайда геттара во эцар, доакъараш кийчде тоъал нах ца хьожабар. Мело е мегаргьяц, йол кийчъяра динагIа йола ханаш тулаш латт: Хьайбашта доакъараш дукхагIа кийчдара де йиш йолаш мел дола хIама де деза.

ИНДЕ ПРЕМЬЕР-МИНИСТР ИНДИРА ГАНДИ МОСКВЕ ЯРАХ

Советски правительства йийха официальни визитаца 12 июле Москве еай Инде Премьер-Министр Индира Ганди.

Индеи Советски Союзеи паччахьалкхений байракхашца егача Внуковски аэродроме езача хьаьша накъабахар СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгини кхыбола официальни нахи.

Аэродроме хинкача Москверча къахьегамхой викалаша дегтIара моаршал хийттар доттагIал долаш болча мехка правительствана керте латтачунга.

(ТАСС).

КЕРДАЧА ТОЛАМАШКА!

«Грознефта» объединене начальникага нов. В. Б. НАЗАРОВГА
«Грознефта» объединене керттерча инженерага нов. В. И. СТАДНИКОВГА
«Грознефта» объединене керттерча геологага нов. В. А. ТИЛЮПО
«Октябрьнефта» мехкдаьтта промыслови управлене начальникага нов. В. В. ДАНИЛОВГА
«Октябрьнефта» мехкдаьтта промыслови управлене тохкама кIоарга бурув деттача контора директорага нов. Р. В. ДЕРЕБИЗОВГА
Керттерча инженерага нов. В. В. ПЛОХОТНИКОВГА
Керттерча геологага нов. Ю. А. МИТИНГА
ВоккхагIа волча бурув деттача мастерага нов. Н. И. БИЧЕВОЙГА
Партийни бюро секретарага нов. А. М. БЕЗГЛАСНЕГА
Местни комитета председателага нов. В. М. КОСТЯНОВГА
ВЛКСМ Комитета секретарага нов. А. П. СОЛОВЬЕВГА

Парте областной комитето Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совето, Министрий Совето чIоаггIа даькъала ювц «Октябрьнефта» мехкдаьтта промыслови управлене тохкама кIоарга бурув деттача контора коллектив воккхагIа волча бурув деттача мастера — буровой мастера коммуниста нов. Бичевой Николай Ивановича коммунистически къахьегама бригадо бурув теха № 206 йола тохкама яьккха кIоарга скважина толаме чакхъяларцеи караерзаярцеи, мела тIерча тIоанашкара мехкдаьттага низ болаш кIедж тохийтарца, мехкдаьтта доалла керда тIоа Октябрьски майдан тIа хьабелларца.

Из района партийни организаце, берригача мехкдаьттахой йоккха котало я. цо юхь йолаю Сийлахь-боккхача Октябра цIи лелаю район шоалагIа хьакхоллара.

КПСС XXIII-ча съезда решенеш кхоачашъеш беча балха тIа керда творчески толамаш доахалда оаш.

КПСС Нохч-ГIалгIай обком — Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиум — Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет

«ГРОЗНЕФТЬ» ОБЪЕДИНЕНЕ «ОКТЯБРЬНЕФТЬ» ЯХАЧА МЕХКДАЬТТА ПРОМЫСЛОВИ УПРАВЛЕНЕ ТОХКАМА КIОАРГА БУРУВ ДЕТТАЧА КОНТОРА БУРУВ ДЕТТАЧА КОММУНИСТИЧЕСКИ КЪАХЬЕГАМА БРИГАДА КОЛЛЕКТИВАНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР— Лакхехьарча Совета Президиума Указ

Тохкама кIоарга бурув теха № 206 йола скважина толаме чакхьяккхарахи караерзаярахи, мела тIерча тIоана чура мехкдаьттага йоккха кIедж тохийтарах, гор. Грозне Октябрьски района къаьнача майдан тIа мехкдаьтта керда тIоа хьабелларах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота луйла: «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефта» мехкдаьтта промыслови управлене тохкама кIоарга бурув деттача контора бурув деттача коммунистически къахьегама бригада коллективана (воккхагIа вола мастер — № 206 йолча буровой начальник Бичевой Николай Иванович).

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.

Секретара хьалхара Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума член Т. ЭСЕНБАЕВА.

гор. Грозный,
1966 шера, 12 июль.

«Грознефть» объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслови управлене тохкама бурув деттача контора болхлошта Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах дола

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ

Ка маьхала а йоалаш № 206 йола кIоарга тохкам бара скважина аккхарахи караерзаярахи, лакхехьарча мела тIоанашкара йоккха мехкдаьтта кIеж тохийтарах, гор. Грозне Октябрьски районерча къаьнарча майдане мехкдаьтта доалла керда моттиг гучаяккхарах Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота дойла:

Балибардин Юрий Петровича — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора бурильщика гIончана.

Барабаш Василий Филипповича — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора бурильщика гIончана.

Бичевой Николай Ивановича — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора № 206 йолча буровоя воккхагIча мастера — начальника.

Борщ Иван Григорьевича — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора керттерча технолога.

Глумов Александр Викторовича — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора бурильщика гIончана.

Деребизов Лев Валентиновича — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора директора.

Дмитров Владимир Васильевича — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора бурильщика гIончана.

Довбенко Анатолий Михайловича — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора бурильщика.

Ефремов Юрий Ивановича — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора участка начальника.

Зарудиев Владимир Федоровича — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора буровойшта эша гIулакхаш деча слесара.

Идрисов Идриса Хавжа — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора бурильщика гIончана.

Камынин Иван Андреевича — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора механика.

Кукобин Артем Андреевича — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора буровойшта эша гIулакхаш деча слесара.

Куликов Евгений Александровича — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора бурильщика гIончана.

Лялин Леонид Константиновича — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора воккхагIча геолога.

Лысенков Иван Константиновича — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора бурильщика гIончана.

Макаров Федор Андреевича — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора чIалханерча балхашта волча мастера.

Марнозов Самсон Ивановича — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора керттерча механика.

Мартиросов Валентин Гургеновича — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора лоабата боахама заведующена.

Мартынов Иван Константиновича — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора бурильщика.

Митин Юрий Александровича — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора керттерча геолога.

Пахомов Владимир Ильича — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора бурильщика гIончана.

Плохотников Владилен Васильевича — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора керттерча инженера.

Сафарян Мадина Арменаковнайна — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора лаборанта-коллектора.

(Кхы дIадоалар 2-ча оагIо тIа).

КХОМБАРИ ХЬУРМАТДАРИ —
ПАРТЕ, ДЕРРИГАЧА ХАЛКЪА ГІУЛАКХ

ПАРТЕ XXIII-ча съезадо белгалдаьхад вай мехка халкъа боахам кердача пхи шеран дегІакхувлара декхараш. Пхе шера вай халкъа боахамга дІадохийтаргда дукха совгІа ашашагІа доацаш — 310 миллиард сом — из дукхагІа да Советски Іаьдала 42 шера, 1918 шера денз 1959 шерага кхаччалца дІалахийта хинначул.

Кхетадеш да цу доллача хІамаша Іалаьмате дукха материальни ресурсаш дІаехаргхилар: металл, электроэнерги, мехкдаьтта, кІер, цемент, хьу, цІокех даь товараш, тайп-тайпара кІадаш, и. кх. дІ.

Бердача пхе шера плана йолча Директиваша лерхІ даьттах а кхычахьара а белал йоахача промышленноста доакъош дика дегІатоаладе.

Цхьабакъда, цхьаькха а ба халкъа боахамера бедал дукхагІа хулийтаргйола никъ — из ба мамогга из кхоярa никъ. ХІара шера дуккха миллиардаш сомий маьха тайп-тайпара материалаши кхыйола ресурсаши эшаш хул промышленностен гІишлошъечен.

Дагакхаба деза, продукци хьаярга бодача маьха юкъе бедалон материалашен лоаца дакъа деррига дІадохийтачох 75 процентага кхоачаш а хІаьта промышленноста цхьадолча доакъошка кхы а дукхагІа а хилар. Геттара дика гуш да, продукце единица кийчъярга бедал, материалаш, доагор, электроэнерги кІезигагІа дІа мe йохийт, дукхагІа а дарегІа а из хьаергхилар.

Цудухьа берригача мехка гІолла шерра дІадаьржар, хІара заводе, фабрике, гІишлошъеча хьалльцар металли материалаши кхоярa декхараш тІайпача Москвани Ленинградеи промышленни предприятей коллективаша дІадоладаь дика гІулакх.

Цу башха-дикача болама юкъебахаб вай республика промышленноста, транспорта, гІишлоний болхлой. Цар декхар тІайпцал 1966 шера 1500 тонн Іаьржа металлаши 14,5 тонн бесаш дола металлаши, 5.000 тонн совгІа коача доагор, 1000 тонн гаргга цемент, 120 эзар сома маьха кхыйола гІишлой материалаш, 20 миллион киловатт-сахьат электроэнерги, кхыйола хІамаш кхое аьнна.

Москвичийи ленинградцийи тІахьехам эггара хьалхарчарца хьаллаьцар «Красный молот» яхача завода машинашъерий коллективо. Уж чІоагІагІеи дукхагІа яхаши хилийтар духьа насосий, агрегатий, оборудоване конструкцеш эргайоахаш товара чотах, кийчъеш йола машинаш яйтагІеи эІамагІеи а хулийташ, прогрессивни технологи юкъе а кхухьаш, цар лаьрхІад укх шера 410 тонн болатеи чонеи кхое, фонтанни арматурана кхы тІа а 500 задвижка кийчъе.

Шоаш денна дош дохадаи краснолотовцаша. Ах шера кхоадаьча металлах хІанале а кийчъяьй 260 совгІа задвижка. Партийни комитетои цехий юкхьанцарча парторганизацешеи даим тІахьожам лоаттабу чакхъяха лаьрхІа мероприятеш мишта кхрачашъю хьожаш. Цу лоархІамерча гІулакха юкъе болхлойи инженерно-технически болхлойи дукхагІа чуоза гІерт уж, цар хьаллоаи маьхе мел йола предложенеш. Инженера Андрианова насоса клапан кийчъяра конструкции технологии хийца а хийца, из бахьан долаш цун дозал 308 грамм кІезигделар. Заводо уж тайпа клапанаш 32880 ю шера. Долче, алхха цхьан оатхалах а 10 тонн совгІа металл кхоадаьд.

Шоаш тІайпцача декхарех дика лоархІабу швейни объединене болхлой. Кхом беш дІаахийтарeи барцкъа доакхзача хана дІакъеста кусокаш эІамигъярей чотах 10 эзар квадратни метр совгІа кІадаш кходаьд, хІаьта из бахьан долаш кхы тІа а 30 эзар сом гарггача ахчан маьха маІача маьха 5 эзар коч хьае йиш хилар.

Чакхъяха лаьрхІа мероприятеш кхоачашъеш болча Заводской района промышлении предприятей къахьегамхоша пачахьалкхенна хІанале а кхояьй 8,3 млн. киловатт-сахьат электроэнерги йІовхала энерге 110 эзар гигокалорийи, условни доагора 3850 тонн, бенаинеи дизельни доагорeи 290 тонн.

ТІайпцача декхарий чотах юкъекхахьар, хьалхалатта опыт йоаржаяр, къахьегами производствои Іилман дарда тІа вІаштІехьъяккхар.

ХІаьта цкъаза новкъа улла фент, кирпишк, илг, аьшка йистилг хьалъацарца, арауха фо е Іы соцазарца, электрически лампаг дІайоаярца е хий хьауха кран дІакъовларца а де деза хІамай хьурмат.

Материальнни ахчани ресурсаш кхояра кхоачамаш да массанахьа а — промышленносте, гІишлошъеча, транспорте, юпта боахаме, торговле, учреждененашка.

Цхьабакъда, хІана а дуккхача предприятешкеи гІишлошкеи хьехама болх кхоачамболлаш ца лелабар, материальни ресурсаш учет лелаярeи уж лораярeи гІулакхага

«Грознефта» объединене предприятешка кхояьй 821 эзар киловатт-сахьат электроэнерги. 200 тонн гаргга коача доагор, 17,5 эзар сома маьха химически реагенташ.

Цхьабакъда, факташа хьахонхачох, вайшига хІанз а бияза пайда эцац материальни, ахчан, къахьегача ресурсаш кхоярa кхоачамех.

Цудухьа парте хІанз дІадехарашка хьежжа дац дуккхача предприятей балха экономически хьожамаш, хІаьта цар балха результаташа дукха доххаьд еррига республика бІарча хьанийцача каратІдаьннараш.

МАСАЛА, укх шера пхе бетта продукци хьаярга дІабола мах лохбарах 3,5 млн. сом совгІа пачахьалкхен ахча кхоаьд. Цу цхьан ханна, электромеханически завод, Ермоловски ДОК, ацетонови завод, пхиъ кирпишк ю завод, кхыраш юкъейолча 24 предприяте лакхбаьб продукци кийчъярга дІабахийта мах — 1175 эзар сом.

50 процентал кІезигагІа кхоачашъяьй хьалхарча ах шера пайдай план «Терек» яхача мебельни-хьу чакхйоахача фирмо, гІишлой материалий промышленноста управлене, Червленски винзаводо, хьуи боахама управлене предприятеша, столярни изделей заводо, кхычар.

Дукхьаа ала дезаш да, доал лелаярах хьахиннача цу тайпарча результаташа планировенеи экономически стимулированеи кердача хьалашка яьннача тІехьагІа цу предприятешта дала хургхилар.

Советски Іаьдал даьннача хьалхарча шерашке а дена сийлахьвоккхача Ленина геттара лоархІамера декхар а даь хьалхашка оттадаьдар довл де Іомалулга. Доралуши нийсеи лелае ахчан чот, хІамай кхом беш де доал, мекъал ма лелае, къахьегама дисциплина йизза кхоачашъе, яьхад Владимир Ильича.

Цу декхарий лоархІам вай денашка а боккха ба. Цхьабакъда, пачхахьалкхен кепиг хІанз а бокъонца лораде ца ховш бола болхлой ба вай. Кхы сенца кхетаде дезаш да пайда хьа ца луш дІауха рузкъа хІана а дукха хилар?

ДІадахача шера 1200 эзар сом совгІа хилар из, хІаьта укх шера 5 бетта — 205 эзар сом.

ХІамай бокъонца кхом бара никъ — ца ба эггара хьалха кердагІа йола техникеи технологии

Іьхьабола болхлой бехктокхам а лоархІаш ца хьажар, уж телхаеш, лечкъаеш, хьурмат доацаш лелаяр бахьан долаш доккхий зенаш ду пачхахьалкхенна.

Нагахьа санна дуккхача гІишлошъеш латтача моттигашка гІолла хьежача бІаргаго йиш я цхьатарра Іойоасса а яь гувнех латта кирпишк, лаьттах чуиха маркхал, гІум, ардакх, кхыйола гІишлой материалаш. ХІаьта лора ца дар бахьан долаш корех теха кизгаш мел дукха доxаду!

Зехьа йоаеш йола уж еррига хІамаш хьаеча продукце маьхаца дІалархІа езаш хул. хІаьта хьалдеш дола гІирсаш из бахьан долаш маьха дезлу, гІишлош материалашца Іалашъяра новкъарле ю цар.

«Чечингсельстрой» яхача тресте гІолла 75 эзар сома деадаьд гІишлой-монтажни балхаш, хІаьта «Грозхимпефтестрой» тресте гІолла — 19 эзар сома.

ЛерттІа хьа ца кхахьар, Іо ца йоаесаяр, дІоттаяь ца лоаттаяр бахьан долаш 15 процентага кхачалпа кирпишк йов, вешта аьлча шера 22 миллион совгІа кирпишк. Кирпишк чІоагІа эшаш йоллашехьа а деш да из а! ХІаьта нагахьа санна гІишлонхой цхьан кирпишкага 2,2 кепиг доаш хилар теркал дича, йовча кирпишкаша шера дІалоац 500 эзар сом гаргга пачхахьалкхен ахча.

Іалаьмате дукха доагор дола йовхалеи электрически энерги яккхарга. ХІаьта а дуккхача предприятешка арматура вІашагІхийттача а чакх са доагІача а гІолла Іы дукха араахар, двигателаш баьсса кхесташ болх бар, кхыдола кхоачамбоацараш бахьан долаш йовхали электроэнергии Іалаьмате дукха йов.

Мехкара доагора баланс нисъяло йолча хьалашка геттара чІоагІа лоархІаме да кхом беш кІор, мазут, газ дІаахийтар духьа къовсам лоаттабар. Из гІулакх кхоачашларта бода нийсагІа бола никъ — зехьа хІамаш ца яйтар духьа къовсам лоаттабар.

Аьлча кхоачам ба, «Грознефтехимзаводы» яхача объединене предприятешка кхояьча алхха цхьан проценто шера 20000 тонн условни доагор кходайташ, хІаьта республикерча берригача потребителаша цхьа процент электроэнерги кхойича, ца дойташ 3500 тонн доагор лораде йиш хулийташ хилар. ХІаьта бІарччача мехка гІолла лаьрхІача бІаьзза дукхагІа хул уж цифраш. Белгалдаьккхача новкъа хургдац, нагахьа санна дІаухийташ йола электроэнерги цхьа процент кІезигйича, мехка халкъа боахаме 3,5 миллиард киловатт-сахьат электроэнерги кхое йиш хилар, из хул еррига пачхахьа Россе йоаккхаш хиннача электроэнергел 1,7-зза дукхагІа.

МЕХКДАЬТТА чакхдоахача заводий коллективаша планах довш дола мехкдаьттеи мехкдаьтта продукташи кІезигье гІертташехьа а, уж хІанз а сов дукха йов — шера массехк бІаь эзар тонн. Масала, ворхІ шера

Іоухаш, дІа-хьа дуьтташ, Іанарца хьалгІетташ, кхыча бахьанех кхы юхайоагІаргйоацаш яйна дІаьннай ши миллион тонн гаргга уж маьхера продукташ.

Къахьегам во вІаштІехьбаккхар бахьан долаш, цхьаболча болхлоштеи специалисташтеи бехктокхам ца хетарах дІаяхача сезоне шекара заводе шекар деча хана планах дов дезаш хиннар 1,09 процент мара ца хиннача метте, дайнар 1,5 процент дар. 400 тонн шекарах яьлар завод. Цудухьа из цхьа центнер хьадарга дІабаха мах 62 соми 88 кепиги хилар, 58 соми 59 кепиги мара хила ца безача метте.

Транспорте хІанз а яьсса дукха хехк автомашинаш, локомотиваш, вагонаш, хІаьта из бахьан долаш совнагІа дІаух коача доагор.

Бокъонца волча боахама дас хьурмат деш лелаю — хІамаш лелаяь ца Іеш, — аний балха ха а. «Ахчал езагІа я ха, — аргда хьаькъал долча дас, — хІана аьлча цунца бусташ ба къахьегам — рузкъан да». Цудухьа вІалла а ла йиш йолаш хІама дац балха ха зехьа йоаяр. ХІаьта из, халахете а, хІанз укх сахьата кІеанга йовш а яц. БІаргагуш прогулаш ярал совгІа, теркал ца еш, къайлагІа дукха йоаю балха ха, къахьегамеи производственни дисциплина телхаяр бахьан долаш.

Нагахьа санна балха ден сурт даьккхача белггала дукха моттигаш гучаяла тардора смена дІайолалу хьалхара 15—20 минут дІаюха ухаш (балха моттиг кийчъеш, залани хьаэцаш, кхыдола гІулакхаш деш) дІайодаш хилар. Делкъийна хІама дуаш йоакхха ха йоагІачул дукхагІа йоаеш моттигаш нийслу. хІаьта смена йистейоалача хана а ишта ханал хьалха чакхбоалийт болх. Алхха цу бахьанех болх беча дуккхача моттигашка дийнахьа цхьа сахьат гаргга балха ха йов. ХІаьта цу сахьатех хьахул зехьа йовш йола (деноц а бетташ а) ха.

1965 шера республика промышленносте цхьацца бахьанех 879 эзар сага-ди дайра. Из фу яхилга да аьлча, из да, 2300 хІана вац аьнна волча саго шера, аланеш а йидеш продукци хьа ца яь хилар.

Балха ха къаьстта дукха йоаю машинаш еча, гІишлой материалий, хьун, хьу чакхйоахача, промышленноста кхыча доакъой предприятешка.

Цхьан дийнахьа зехьа йовш йола ха кхояр совнагІа миллионаш сома маьха продукци арахецара нийсса да.

Производствана, пачхахьалкхенна доккха зе ду каст-каста балхаш тІара хувцалучеи брак ечеи наха. Хьалхарбараш дІаьхача сома тІехьа а баьле балхаш тІара дІабувл, хІаьта вокхар моттийта мара бац болх. Цхьабакъда, брак — цхьаннена а ца эшаш йола хІама, — хьаярца, цар материалаш толхаярал совнагІа, шоаш хьийга къа доадаь ца Іеш, дуккхача наха хьийга къа а доалу.

ДІадахача шера брак яр бахьан долаш республика еррига промышленносте хинна зе 500 эзар сом дар, хІаьта укх шера 5 бетта 132 эзар сомага кхаьчай из цифра.

Дикал лоха йолаш продукци арахецар — из эггара чІоагІагІа боахам бухбоаха гІулакх да.

Дерригаш деце а, хІамай кхомбараи хьурматдараи долча лакхедийцача кхоачамаша а мехка халкъа боахама болча цар лоархІамо а тешал ду царех практически пайда эцар духьа шерра къовсам боаржабанна барг ца хилара.

Цудухьа, партийни, профсоюзни, комсомольски организацей декхар сенах латт аьлча, из латт, материальни ресурсаши ахчан средствашки кхояр духьа баьржа болам наха дукхагІа дакъа лоацаргдолаши пайданагІеи хилийтарах. Экономе режим чІоагІа лелаяр — вай экономика дІахо дегІакхувлараи халкъа хьал-торо лакхъяраи лоархІамегІара хьал хилар хІара къахьегамхочо кІоаргга кхетадергдолча тайпара вІаштІехьдаккха деза гІулакх.

КХОМБАРИ хьурмат дари духьа къовсам лоаттабар — из партийни гІулакх да, хІаьта организаце, хІара партийни кулгалхочун дика гІулакх дарха деза, нагахь санна пачхахьалкхен ахча кходара, бедалах, материалех, оборудованех пайда дикагІа эцара йоакхо еш хургболча уйланца берригa коммунисташ, предприятей берригa болхлой хьалкхебе цар вІаштІехьдоале.

Экономе режим чІоагІа лелаяр духьа лоаттабеча къовсаме хІама бе-башха ца хеташ бола нах хила йиш яц. Из дерригача халкъа юкъара гІулакх да. ХІара болхло, инженер, техник, гІулакхера саг декхарийла ва экономе даькъеший лицевой счет хьаелла а кхоъяь металла хІара килограмм, электроэнерге киловатт-сахьат, кхыяраш цу тІа дІаязъе а.

Экономи бахьан долаш лоаттабеча къовсамах пайда балга дуккхача хьале хІанз чакхйоаккхача боахама реформо хьахулийтача материальнни моральнни стимулех пайда эцарах тийша хургда.

Кердача хьалашка дІаухийташ йола бедал, материалаш, доагор, электроэнерги кхоярo предприяте пайда совбаьнкха ца Іеш, ахчан совгІаташ телача фондашка дІачуйода ахча а.

Материальни ресурсаш кхояр духьа къовсам лоаттабар — из лоацача ханара кампани а йоацаш, из да партийни организацеша, хІара производственника денна чакхдаха дезаш дола практически гІулакх.

Н. ПРАВЕНЬКИЙ,
КПСС Нохч-ГІалгІай обкома промышленно-транспортни отдела заведующи.

Еррисоюзни социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхар дІадахача шоллагІча ах шера «Грознефть» объединене чуйоагІача автобаза коллективо. Укх хьалхарча ах шера а цу яхье хьалхара моттиг яьккхай цо.

Сурта тІа: (аьрдехьара аьттехьа) шофераш Н. Маркин, Б. Чечуранев, А. Демильханов.

М. Межева сурти текста.

ГІИШЛОШЪЕРИЙ ДЕН СИЙНА

Шоай цІейна дикача къахьегама совгІаташца накъа йоагІа «Старогрознефта» ГІишлой-монтажни управлене коллектив. Балха овсарле 107,9 процент а йолаш 133 процент кхоачашъяьй коллективо ах шерара план. Балха юкъейихьача рацпредложенеша баь пайда 2002 сом ба.

ХІана гІишлошъерий Ди хьатІакхачале Грозне Маяковске цІерахча поселке мехкдаьттахоштa лаьрхІа 32 квартира йола цІа эксплуатаце дІадала лерхІ гІишлошъераша. Ишттa Грозне «Соленая балка» яхача мехкдаьттаи газаи сепараци ергІола установка хьалъе а болабеннаб уж.

Балха дика толамаш доах коммунисташ Сигаев Николайи Исаав Спициози керте латтача слесарий-монтажникий бригадай коллективаша. Царех хІаране 125—130 процент кхоачашъю денна заданеш.

Т. АЛЕКСЕЕВ.

КЪОНАЧА ХУДОЖНИКИЙ ВЫСТАВКА

Укх деношка дукха нах хул Нохч-ГІалгІай республика художественни фонда Выставочни зале. Укхаза хьажа аьнна оттадаьд шоай тайпара, дика чулоацам бола 12 къоначa художникий сурташ. Республика къоначa художникий живописцийи произведенеш советски сага ханарча вахара хетаяь я. Цхьадола балхаш советски Іаьдала 50 шу дизара хетадав да.

Тайп-тайпарча жанраех да выставке хьокха аьнна оттадаь сурташ. Царна юкъе я живописа произведенеш: Х. Далаева «Города мотив», «Мангалхой», Г. Янакоева «Студентий портрет», М. Земскова «СалоІаш», О. Мишина «Мотокросс», Ливна «Хьехархочун портрет», В. Гутова «Спортсмен», Ш. Шамурзаева «Хьайбаш лелалархочун портрет», Р. Мамилова «Лоаман кхалсаг», «Лизунова-чапаевца портрет» яха скульптураш а ишттa кхыбарий произведенеш а.

Общественноста къаьстта дика мах бу Совета Іаьдала 50 шу дузача денна хетаьйча Р. Мамилова «Лоаман кхалсаг», «Лизунова-чапаевца портрет» яхача скульптурай, В. Ливна «Непокоренная», Ш. Шамурзаева «Хьайбаш лелалархочун портрет» яха сурташ.

Ш. СУЛТАНОВ.

Кхаш цІендаьд

Назрановски совхоза Аьлте-Юртарча отделене 3-гІча бригада кхашка 460 гектара тІа дІайийна хьажкІаш гонах тІехйоалаш хьатІаьйна «форд» санна мехо теркаеш латт. Шозза культиваци йаь гувнеш де доладаьд хьажкІашта. Цхьан дийнахьа 60 гектар хьажкІашта а гувнаш ду бригада болхлоша.

50 гектара тІа дІайийнача коартолаийта культиваци яьчул тІехьагІа шозза гувнаш даьд. Баьцах-зизах дика тоаденна да уж кхаш.

ДІайийнача еррига культурашта дика гІулакх деш хьабоагІа механизатораш Мациев Заурен Хучбаров Хьадиси.

Оасарах цІеньяь дика хьатІайоалаш латт шекара свекла. Шозза оасар даьчул тІехьагІа свеклах кхозлагІа кулг тохаш ба толашагІа бола гектарникаш Дзейтова Золовбен, Имагожев Саламхани.

С. ПАРОВ.

Сезон кастта хьаелларгья

ХьатІаотташ латт сомаш, комаш, баьцдараш, массанахьа дузца боладургбола ха. Каста уж хьатІаоваргья пищекомбинатгийи чхьагІара заводийи приемни пункташка. Уж хьаэцеи чакхъяхеи кийчо яь йий-хьогІ укхаза?

Тхо хилар Шелковской района массехк предприяте. Ала деза, сезона болх лерттІа дІаболабара цига дуккха къахьийгалга. Баьцдараш хьалхарчарца хьаэца болабелар пищекомбинате. Укх шера комбинато кийчъергья 17,5 тонн нарсаш, ужжал помидораш, арахецаргья 150 эзар условни банка консервированни маринадаш, чакхбоаккхаргба 363 тонн сом, царех хьаертья Іажий, боалий сокаш, ахфабрикаташ. 870 тонн комсех хьаергья сокаши чхьагІара материалаши. Цу гІулакха мел эша тара йолаш я.

Предприяте оттаяь я кхы тІа а кхоачашъе езача мероприятей план. Иштта реконструкци е лерхІ бедал лоаттаеча майданна, автомобилашта лаьрхІа тараз оттале, шнекови прессаш, коачал дІа-хьа йотташ йола машинаш, банкаш юла машинаш оттаергья.

— Мишта кхоачашъе лерхІ уж мероприятеш?

Червленски чхьагІара завода директор волча нов. Д. Картоева аьлар, соахка 7500 тонн мара ца ийцача укх шера итт эзар тонн комсаш хьаэца лерхІ оаха. Комсаш механизированно чакхъяхара духха кердадараш балха юкъедоладаьд. Прессо-дробильни оборудоване тІа оттаьй управлене центральни пульт. ХьалхагІа ворхІ пресса тІа болх беш ворхІ саг хиннавале, хІанз уж еррига операцеш цхьан саго кхоачашъергья.

ДІаоттаьй пхьегІаш юлаш йола автоматически оборудовани а. Цхьан сахьата кхо эзар шуша цІенъю цу машино.

Дикка айлургья къахьегама овсарле станцера завода доазон тІа кхаччалца юлаш йола машиннаькъа лини йистеьккхачул тІехьагІа. Цеха чура йоттаргья вагонаш, тІаккха кІезиглургда транспортага дІалодар, кІеангагІа эшаргба чхьагІара продукци тІайоттачеи Іойоаккхачеи нах.

Хьалхарча переработка цех чхьагІара сезонага керттерча даькъе кийчо яь яьннай. Еррига-ча оборудованена ремонт яьй, суссло чуетта емкосташ йолаш я. ХІара дийнахьа хьа а эцаш укхаза чакхйоаккхаргья комсий 350—400 тонн. Завода комсаш лоаттаергья Наурскии Шелковскойи районий боахамаша. ХІаналехьа договораш даьд «Червленский», «Коминтерн» яхача колхозашца.

Иштта сезона цІенхаштта кийчо еш я района промышленни предприятеш.

А. САЛОВ,
«Строитель коммунизма» яхача газета болхло.
С. МАЙСИГОВ,
тха собкор.

Хьаьнала къахьегаш я Наьсарен «Электроинструмент» заводера нов. Азиева Зина бригадир йолча сборщицай коллектив. Нормаш тІехкхоачашъю укхаза болх беча кхалнаха, хоза кийчъяьй цар шоаш болх беш йола цех.

Сурта тІа: (аьрдехьара аьттехьа) Горчханова Роза, Тумгоева Лиза, Мужахоева Тамара, Абиева Соня, Гойгова Шахият, бригадир Алиева Зина.

Н. Кобиашвило сурт.

«Грознефть» объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслови управлене тохкама бурув деттача контора болхлошта Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах дола

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР
ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

(Листедоалар. Долалур 1-ча оагІо тІа).

Селезнев Иван Антоновича — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора бурильщика.

Сибогатулина Іабдалий Розайна — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора лаборанта-коллектора.

Стеблецов Петр Григорьевича — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора бурильщика.

Хамзатханов Іисийна — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора бурильщика гІончана.

Яблонов Александр Георгиевича — «Грознефть» яхача объединене «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене тохкама бурув деттача контора буровойшта гІулакхаш дара волча слесара.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **И. АЛМАЗОВ.**

Секретара меттел — Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума член **Т. ЭСЕМБАЕВА.**

гор. Грозный.
1966 шера, 12 июль.

ИЗ ПАЙДАНЕ ГІУЛАКХ ДА

«Старогрознефта» мехкдаьттахоша 1968-ча шера дездергда промысел йилла 75 шу дизар. Доккхал де йиш йолаш дукха гІулакхаш карагІдийннад цу коллективана. Укх шера 1-ча апреле денз СССР-а мехкдаьтта доаккхача промышленноста управленешта юкъе хьалхарчарца кердача планированеи экономически стимулированеи системах болх бе йоладелар из. ХІанзаc гуш да кердача экономически реформо производствацара наьха безам совбоаккхилга, болхлой инициатива айелга, пайда эцаша йола резерваш гучайоахилга.

1966-ча шера мехкдаьттеи гази яккхара йолча планага хьажа а хьежа тоэйир ца мехкдаьттахой коллективо. Юхаоттаьча плано торо хилийтар кхы тІа а кулаш йола прибыль укх кхаь дакъа екъа: материальни поощрене фонд, социально - культурнии наха чуІе лаьрхІаи гІишлош яра фонд, производство дегІайоалаяра фонд.

Болхлошта премеш телара хьакъехьа лаьрхІа керда положени оттаьй. Цу положенех план кхоачашъярахи тІехкхоачашъярахи алапе фондера премеш теларал совгІа материальни поощрене фондера бедал, материалаш, электроэнерги кхобарах, мехкдаьтта лакхаргa дІалодар лохдарах кхы тІа а премеш ду. ХьалхагІа гІулакхерча наха квартальни план кхоачашъеча хьинаре дакъа лацарах гІулакхерча наьха окладаех 10 процента лоархІам болаш премеш лора, хІаьта хІанз хІара бетта цу окладаех 20 процент ду.

Цул совгІа берригача болхлошта цу предприяте болх баьча хагеи алапеги хьежжа шу йистедоаллаш хьокхамаш лакха хиларах материальни поощрене фондера кхы а премеш лургья. Иштта, юкъера лаьрхІача хІара болхлочун алапена тІакхет цун окладах 55 процент хула ахча. Из да кердача экономически реформа болхлошта бу пайда.

Кхо бутт баьннаб управлене кердача хьалашка болх бу. Юххьанца хьахиннараш фуд?

Дика да мехкдаьттахой коллективо даьха толамаш. Товарни продукцена реализаци яра апрель бетта план кхоачашъяьй 104,9 процент, май бетта — 103,4 процент. Дикка лакхъеннай къахьегама овсарле, мехкдаьттаи газеи цхьан тоннага дІадодар лохденнад юкъера лаьрхІача 5 процент. Материальни поощрене фондера болхлоштеи гІулакхерча нахаи премешта дІадахийтад апрель бетта 23.000 сом, май бетта — 25.200 сом. Цунах болхлошта продукцега дІадодар лохдарах апреле 9,8 эзар соми мае 13,6 эзар соми деннад.

Планированеи экономически стимулированеи кердача системах болх бе болабеннача хана денз дикка лакхденнад болхлой алапи, премеш. Хьожаргда вай укх масалашка. Март бетта (кердача хьалаш тІа балалехьа) лаьттан кІала скважинашта ремонт еш волча операторо (пхелагІа разряд) Д. П. Поставной ийцад 145 соми 51 кепиг; мехкдаьтта перекачка еш волча операторо (йиълагІа разряд) В. Я. Пискунова ийцад 88 соми 04 кепиг; лаьттан кІала ремонт еча мастера А. А. Вервейко — 161 сом.

ХІаьта кердача системах болх бе болабенначул тІехьагІа цар алапи иштта да:

	апрель	май
1. Д. П. Поставной	184 сом 74 кеп.	180 сом 52 кеп.
2. В. Я. Пискунов	104 сом 32 кеп.	105 сом 92 кеп.
3. А. А. Вервейко	196 сом 56 кеп.	188 сом 33 кеп.

Лоаццача хана цу тайппара айденнад берригача болхлой алапи.

Магарра, хьалхара толамаш во дац, бакъда производства рентабельность айяра, прибыль алсамъяккхара, керттерча производственни фондех дикагІа пайда эцара оарцагІъяьхаяц еррига торонаш.

Мехкдаьтта хІара управлене материальни поощрене фондаш хьаяра, мехкдаьттаи газеи къаьст-къаьста расчетни маьхаш оттаделга кийчдеш да. Цу маьхий ларде латт «Старогрознефта» НПУ чІоагІдаь дола оптови маьхаш. Царна юкъедоагІа мехкдаьттеи гази яккхарга дІадодар, керттерча производственни фондаша дІалоацар, материальни поощрене фонд хьаярга дІайола прибыль. Товарни продукцена цу маьхаех реализаци яро, лакхара прибыль яккхаро торо хулийтаргья реализаци ярах хьахинна пайда сенга дІабохийт ха.

Вай ювцача система кхоачамбоацар да «Старогрознефта» НПУ керттера деятельность мара кердача хьалашка ца яккхар кІоаргга бурув деттача контора, транспорт ни контора, НПУ гІишлой-монтажни управлене ши эзарнел совгІа болча болхлоша беш бола болх керттерча деятельноста балхаца Іалаьмате чІоагІа бувзабенна болашехьа. Материальни поощрене фонд царга дІакхачац, царех цхьабараш мехкдаьтта доахача бригадашта юкъебоагІаш болашехьа. Управлене еррига коллектив яккха еза цу система тІа, шерагІа доаржаде деза мехкдаьттахошта юкъе экономически дешар.

А. ЗУБОВ,
«Старогрознефта» НПУ къахьегамеи алапеи отдела начальник.

КЕРДАЧА СИСТЕМАГА ДОВЛА КИЙЧЛУШ...

КПСС ЦК сентябрьски Пленумен парте XXIII съездан решенеш кхоачаш а еш, МалгІабика района промышленноста а юрта боахама а болхлоша дика толамаш даьхна укх шера хьалхарча ах шера.Ерриге продукци арахецара план 101,5 процент кхоачашъяьй промышленноста предприятеша. Планал совгІа арахийнай 307,7 эзар сома продукци, дахача шера цу юкъагІа арахийцачул 18,9 процент дукхагІа я из. Ах шера заданеш толамца кхоачашъяьй мехкдаьтта доахачей бурув деттачей предприятей коллективаша.

Пятилетка йоланнай КПСС ЦК сентябрьски (1965 шера) Пленума решенешца хьежжа чакхйоаккхача боахама реформаца. ХІаьта уж цхьа гІулакх цхьана кийсдалар ца лоаш ханна хІама дац. Боахама реформа толам балара пятилетка толам балара вІашагІа хада-йиш йоаца цхьа хІама да.

«МалгобекнефтЬ» яха мехкдаьтта промыслай управлене рентабельность лакха йолча, дегІаухача предприятеех я, цудухьа да мехкарча мехкдаьтта доахача массехк предприятеца цхьана из планированеи экономически стимулированеи кердача системага йоаккхаш хилар. Юхейнса предприятеш а цу системага йоахаргйолаш я. Цудухьа цунна кийчлуш хила еза города ерригга промышленни предприятеш а.

Предприятеш планированеи экономически стимулированеи кердача системага яха кийчъяра лоархІамера дакъа да предприяте производственно - боахама балха кІоаргга тоххам бар. Мехкдаьтта промыслай управлене предприятешка цхьан даькъе бáь баьннаб из болх. Масала, чакхдаьккхад керттерчеи оборотнии фондех пайда мишта ийбу тоххилга. Цу тайпара тоххам барах гучаяьхай кІезига эффект йола 2 миллион сома маьха фондаш. Уж фондаш дІаяхарои царех цхьан даькъа консерваци ярои торо хулийтаргья дІадодар 128 эзар сома кходе.

Лакхехьара планаш увттаю хьокхамаш кІезигдаро йоккхий торонаш хулийт эгара пайданагІа йола решенеш тІакйе, предприяте шийн къоастам боллаш дола хьалаш теркалде. Цунца цхьана производства чура планировани, учет, тоххам белга эргадоахаш тоадара хьакъехьара кулгалхой а нар планови органий а бехктоххам лакхбу.

ХІанз а дукха кхоачамбоацараш да керттерча производственни фондех пайда ийбара юкъе. Скважинай фонда балха овсарле лакхъяра эрга а даькха, дикагІа вІаштІехьдаккха деза ремонта гІулакх. Теркам тІабахийта боагІаш а шоллагІча мехкдаьтта промысле лелаю скважинашта ремонт яра методаш. Укхаза хий чукьийда толхаьь колоннаш юхаметтаоттаар эффективни хьисапах леладу.

ШоллагІча мехкдаьтта промысла дукха скважинаш сихъьнча режимагара массазарча режимага яхарах дика беркат даьннад. Уж эксперименташ дІахо а йича бакъахьа хила мег аьнна хет. ЛоархІаме да скважина йоаккхача гонахьара моттиг кийчъяра технологи эрга а яькха, дикагІа тоаяр.

Нагахьа санна инженерий, техникий, болхлой творчески хьакъал хІара скважине, мехкдаьтта тІоанашка беча балха пайданагІа йола методаш дехара тІадерзадойя, шеко яц цу лоархІамерча гІулакха доккхий толамаш хургхилар. Производства чура планировани эргаьккха тоапра декхар да цехийи бригадайи коллективай болх мехкдаьттей гази йоаккхилга дегІадоаладара йола уж йоккхий резерваш гучаяхера а царех пайда ийбара а тІаберзабелга.

Предприятешка увттаь производственни планаш цехашка, участкашка, бригадашка дІакхачийта еза уж кхоачашъергьяраш шийн ханнахьа дІайовзийта йиш хургйолчеи производство кийчъе ккувргдолчеи ханашка, хІаьта планировани даькъе стабилизаци яро из декхар наьхамо аттача а доаккх. Производства чура планировани дикагІа хилийтареи боахама расчет чІоагІъяреи духьа балха кердача хьалашка геттара лоархІаме да нормативни боахам лертІабаккхари дІахо а эргабоахаш тоабари. Цу гІулакхашта предприятешка увттае еза технически хьакъехьа кІал лара йола къахьегама нормаш, бедала, керттерча а гІонна йолча а материалий, доагора расхода а запасий а нормаш.

Бригадай боахама расчет юххьанца промыслашка юкъехьолга лерхІ. ДІахо йодача хана из шерра юкъекххахьа еза мехкдаьтта промыслай управлене ерригача предприятешка а цехашка а.

Производствана чурча боахама расчетах доала беркат керттерча даькъе болхлой материальни хьашт долаш хилар вІаштІехьдаккхарахи шоаш беча балхах хьакъ лачун хьакъехьа уж материальни бехктоххаме хилар лакхдарахи тийша да. Экономически реформаа шерра боахама расчет юкъекхахьареи хьалашка къаьстта а боккхача лоархІаме хиле дІаотт производства ерригача сталешка кхом беш хиларца хьашт долаш нах хилар.

Балха кердача хьалашка доккхача маІане хинна дІаотта деза къахьегам вІаштІехьбаккхари производство вІаштІехьъяккхари. Тоххам банза барrбяц хІанз долаш долча къахьегам вІаштІехьбаккхарай доал дараи, балха моттигера денз бІарччача предприятега кхаччалца долча дерригача доакъошта Іилма ларда тІа къахьегам вІаштІехьбаккхара планаш увттае еза. ХІанз мехкдаьтта промыслай управлене йиллай уж дешаш къестаде дезаш йола Іилма ларда тІа къахьегам вІаштІехьбаккхара лаборатори. Цхьабакъда, теркалде деза алхха лабораторе болхлой низаца из дош вайга къоастадулургдоацилга. Цудухьа предприятейи цехийи коллективаша царна новкъостал лоаттаде деза.

Кхоачам хиллал хьинаре къестадеш дац хІанз а цхьан скважина массехк горизонта цхьан ханна къаьст - къаьста эксплуатаци яр санна дола лоархІамера дош. Нагахьа санна вай лакха температураши давленни йолча воай хьалашка из дош къоастадойя Іалаьмате дукха паччахьалкхен рузкъа кходулургда вайга.

Къаьстта уйла тІаяхийта еза лохехьара мелови тІоанаш карадерзадара технологена. Плавиковой кислотаца обработка яьчул тІехьагІа дебит 85 тоннагара 180 тоннага кхоачаш лакхъеннача № 863 йолча скважина опыто хьахьувкх, гІулакх, лохехьара мел кІезига продуктивность йолаш хилар а доацаш, цига доалла мехкдаьтта даккха вайна ховш ца хиларах долга. Нагахьа санна кхыча лохехьарча мела скважинашкара цу тайпара беркат доале, тІаккха вай перспективаш хоадам боллаш шер а лургья, кхоачам балла мехкдаьтта запасаш а хургья.

Производства планированеи стимулированеи кердача системага довларо паргІато хулийт производство технически хьакъехьа дегІакхувлара, цу гІулакхашта лаьрхІа йола фондаш хьаю, хІаьта царех кхетам а болаш пайда ийбаро технически прогресс сих а ергья. Цунца цхьана шерлу технически творчества а организационни гІулакхий а даькъера инженерий инициатива йоаржаяра йола торонаш. ХІанз инженерашта довзаш а цар, кхетамца чакхдоахаш а хиланза даргдац экономически законаш.

Бурув деттача конторашка халданза шийн хан-ханнахьа чакхьяьхай техническии экономически конференцеш. Уж чакхйоахилга, производство толашагІа хулийташ тоаяра эша резерваш гучаяхара хьисапех дола цаІ хинна а ца Іеш, экономически технически знанеш лакхъелга а да.

Производство толашагІа хулийташ тоаяра хьакъехьа мехкдаьтта промыслай управленена хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдара бакъахьа хургдар экономически технически лабораторешь вІашагІа а теха, НПУ творчески центр йоре, из дикача специалисташцеи экспериментальни базацеи Іалаш а еш. Кердача хьалашка цу тайпара йола торонаш хургья.

Шоай бе боагІа маьца беш йита йиш яц предприятей технико-экономически советаш, уж производства эффективность лакхъяра боккхача лоархІаме хила езаш я. Технико - экономически советаш я а я эгара хьалхарча аргІанца производства экономика дешашка хьежа, резерваш гучаяха, кхом бара къовсама керте латта езараш. ХІанз ерригача пхийтте а предприятеи цехеи йолаш я цхьаьрашка — технико - экономически советаш, вокхазахьа — экономически анализа бюро, шоашта юкъе 196 саг а волаш. Беркат а доалаш болх беш я № 1 йолча КГРБ, цхьоалагІча, шоллагІча, кхоалагІча мехкдаьтта промыслашкара, кхычахьара технико-экономически советаш.

МоллагІча формах а, из мелла дика Іилма лард йолаш яр аьнна, ловш дола беркат даргдац, нагахьа санна предприяте кулгалхоша, партийно - профсоюзни организацеша, берригача къахьегамхоша из толашагІа йолга а кхоачашъяь чакхъяккха езилга а кхетадаь дІа ца ийцача. Цудухьа партийни организацешта декхар хинна хьалхашка отт организаторски а политически а балха боарам хоадам боллаш лакхбелга.

Профсоюзни организацеша лакхагІа айе еза технико - экономически советий, НТО, ВОИР роль. Техникеи экономикеи дегІакхувлара хьакъехьа йола парте идеяш чакхйоаха боккъалара организацеш хилийта еза царех.

И. СУРХОЕВ,
КПСС МалгІабика горкома секретарь.

ПАРТИЙНИ ГРУППАШ БОЛХ БЕШ Я

КПСС XXIII съезда решенеш тІа кердача низаца белгалдоах коммунисташ кхы а чІоагІагІа хьинарерча партийни балха юкъеувзанза барг ца хилар, къахьегамхой идейно-политически кхетамца кхебара, организаторски болх тоабара юкъера цар роль лакхъянза ярг ца хилар.

Цу доккхача а лоархІамерча а гІулакха юкъе йоккха роль йолаш я партийни группаш. Практико хьахьувках партийни группаша хьинаре а инициатива йолаш болх беча моттигашка шоай коллективай производственни балха а нах кхетамца кхебара а йола коммунистий роль дегІаухаш хилар. Партгруппай балха ка ялар а уж влияни йолаш хилар а коммунисташ вІаштІехьа болашш кхотабеннеи хиларах, уж хьинареи инициатива йолаши хиларах тийша да эгара хьалхагІа а.

Крекинг-завода парторганизацена чухьа вІашагІа а елла, болх беш я шоашта юкъе 200 хинна ца Іеш коммунисташ бола 23 партгруппа. Берригга коммунисташ производства хоадамбеш йолча моттигашка хургболаш ниийсбаь дІа-са увттабаьб, берригача коммунистех 95 процент хулаш бараш материальни производства сфере болх беш ба.

Болх дика вІаштІехьбаьккхаб № 1 йолча цеха № 1-2 йолча установкерча, № 1 йолча цеха ремонтии отделерча, №№ 15—16, 7—8, 21—1 йолча установкашкарча, № 3 йолча цеха ремонтии отделерча, кхычахьарча партгруппашка.

Цу массе а партгруппах доалла юкъара дика гІулакх да цар массе а хана шоай балха юкъмоттиге коллектив кхетамца кхеяра, къахьегама а технологически а дисциплина чІоагІъяра, производственни планаш толамца кхоачашъяра коллектив оарцагІъяхара дешаш лоаттадеш хилар. Уж дерригга дешаш халданза дувцаш хул группай партсобранешка, коммунисташа коллективана нийса лостамаш белгалду къестаданза дола дешаш лерттІа къестадара, кхоачамбоацараш дІадаха къоастам боллаш дола наькъаш дІахьех.

№ 1 йолча цеха ремонтии отделен Г-18 яхача установкаи коллективашка хьалха дукха нийслора къахьегама дисциплина телхаю моттигаш. Цу коллективашкарча партгруппаша шоай теркам тІаберзабир коллективашта кхетам балара дешашта, агитаторий болх дикагІа тоабир, эшшача тайпара чулоацая а болаш ара дувла доладелар пенгазеташ, ерригача коллективо кепайоазонна юкъе хьинар а долаш дакъа лувцилга Іалашде йолаелар. Дисциплина хьакъехьара дешаш цкъа дийца ца Іеш партгруппай собранешка дийцар, коммуниста авангардни роль лакхъяра къовсам лоаттабир. Бийсашка рейдаш чакхъиха йолайир — бийсан сменашка хула балха юкъера харцахьара гІулакхаш гучадахар духьа, оборудованена ду Іунал, технологически процесс нийса хилара тІахьожам лоаттабара.

Уж дерригаш дар бахьан долаш укх шера цу коллективашка нийслуш яц къахьегача а производственни а дисциплина телхаеш моттигаш. № 13—14 йолча установка машинист нов. Хохлов малар мелаш, дезале, быте лертІа доаца гІулакхаш леладеш, прогулаш еш, балха ва тІехьавувлаш вар. Парторганизаце хоадамболлаш каранийпар нов. Хохлов, цунна халданза бола тІахьожам оттабир, из кхетавара дола кхы гІулакхаш дир. ХІанз нов. Хохлов тешаме къахьегаш, деха общественни вахара юкъе хьинаре дакъа а лувдаш, дезале а бакъахьарча гІулакхашца а волащ хьавоагІа.

№№ 1—2, 13—14, 15—16, 21—1 йолча установкашкарча партгруппашка коммунисташа шоай коллективашта хьалхашка увттаду пачхьалкхен план кхоачашъярах дола цІенхаштттара дешаш, чура резерваш гучайоах, уж пайда ийбара юкъехьухь. Коммунистаца установкашка хоадамболлаш бола къовсам оттабаьб мехкдаьтта продукташ, Іы, доагор кхомбоапаш доадеш хилара духьал. Прожектористаш юкъе а эза, рейдаш е йолайир кхомбоацаш продукташ йоаяра духьал къовсам лоаттабара. ХІаьта цу дерригнех беркат а даьлар. Хьалхарча ах шера завода коллективо 917 тонн кІезигагІа хилийтай йовш йола мехкдаьтта продукташ, электроэнергии Іын планах лаьрхІачул кІезигагІа дІаахийтай. № 3—4 йолча установкерча коммунисташа чура резерваш гучаьяхар, цеха кулгалхошта хьалхашка оттадир установкера дІаухача йІовхалах кхоачамболаш пайда ца ийбеш хилара дош. Из бахьан долаш кхы цхьаькха а теплообменник оттаелга лаьрхІар. Из предложени производствана юкъейихьачул тІехьагІа установка овсарле 1,5 процент лакхъелар, мехкдаьттах 0.5 процент дукхагІа хьакъестае йолаелар сийрда продукташ.

№ 7—8 йолча установка коммунисташта гучадаьлар доагор пишкашка дизза даьга доалаш ца хилар. Из дош партгруппе дувца оттадир, цига цеха кулгалхой тІа а бийха. Дукха а йола предложенеш йийцачул тІехьагІа, массава раьза а волаш тІаийцар царех цаІ: фо дукхагІа чуухийтилгеи дукхагІа йІохйолийтилгеи. Из юкъе дахьарах даьнна беркат да хІара бетта 30 тонн доагор кходолийтилгеи мехкдаьттах хьакъеста сийрда продукташ 0,3 процент дукхагІа хулийтилгеи.

Цу тайпарча масалаша хьахьувкх, коммунисташа шоай партийни декхар нийса кхетадеш а КПСС Уставо дІалехараш лерттІа кхоачашдеш а йолча моттигашка балха тІака ювлаш хилар.

Кастта чакхдоаккхаргдолаш да партийни группашка юха хоржамаш делга. Завода парткомо цехий партийни бюрошта хьалхашка оттадаь партийни группашта керте латта калраш хержа къоастаяра дош цІенхаштта караэцилга.

К. ЗАБЕЛИН,
КПСС XXIII съезда цІерахча крекинг-завода парткома секретарь.

ЮГОСЛАВЕРА ЭКОНОМИЧЕСКИ РЕФОРМА

Тамаш я, наьха уйла тІаозаш йолча экономически реформал лоархІамегІа йолаш йола тема хІанз Югославе кхы цхьаькха яле. Къахьегама овсарле лакхъяр, хьаеча продукцега дІабода мах лохбар, цул дикал дунен стандартий боарамга кхоачеш айяр духьа дерригача чурча кхоачамех бизза пайда эца гІерт боахамий кулгалхой, болхлой советаш, партийнии профсоюзнии актив.

Къаьстта уйла тІайохийт предприятеш хІанзарча оборудованеца технически кийчъеш средстваш оарцагІъяхара. Нийса лоархІ укхаза производствана интенсификаци ярах халкъа вахара боарам лакхбарах дунен рынка тІара моттиг шерагІа хьаллацарах дола керттера хьал.

Тхога массанега а кердача тайпара уйла яйтар, тхоай оамалаш хувцийтар экономически реформо, — аьлар тхога 21-ча мая цІерахча моторах деча белградски завода СКЮ комитета секретара Джордже Белича. — ХІанз мел хинна а экономист хила веза хІара болхло. Фу яхилга да хІанзарча югославски экономике «кердача тайпара уйла ю», «оамалаш хувц» яхилга? Массехк масал доаладир Джордже Белича. Реформа хилале хьалхагІа предприятена хьатІадоагІаш хинначa дерригача пайдаех 85 процент болхлойн гІулакхерча наьхен къахьегамах телача маьхага дІадодар. Цу тайпара, производство шерьяра дисамар 15 процент мара. Мел яь а производствана лерттІа модернизаци е а толашагІа йола оборудовани эца а йиш йолаш дацар. Производствана гІойле хургйолча тайпара хувца езаш яр пайдаш декъара соатношени.

Цхьабакъда, къахьегамах мах телагга дола дакъа кІезигдара чотах мара де йиш йолаш дацар из хІама. Цхьа бахьан доацаш дацар алапеш кІезигдалар кхераш коллективе аралехкаш хинна хабараш.

— ХІаьта а, доходаш кхича тайпара екъилга оттадир оаха, — яхаш дувц Белича. — ХІанз къахьегамах телача маьхага 85 процент а ца дохийташ, 76 процент дола. ХІаьта а, заводской план доходашта тІехкхочашъеш хиларах болхлойн гІулакхерча наьхен алапеш локденнадац.

Производство эргаьккха тоаяра хиланза дардоаца ахча дикка тІадеттадала доладелар. Кхетадеш да из вІаштІехьдаккха атта ца хинна хилар. Цхьабола нах дерригга а шоашта хилча дикагІа хета берригга цайда алапеш лакхдарга бахийтар дезаш бар. Уж уйлаш дІаяхар духьа боккха хьехама болх болабир заводе берригача коммунисташеи общественни организацей активои дакъа а лоацаш. 15 процентагара 24 процентага кхаччалца дола ахча пайда тІара предприяте фонде дІачудалара хьакъехьа предложени йича, цунна тІехьа голосовани йир берригача болхлойн гІулакхерча наьхен дикъ даькъах кхаь дакъо.

Коллектива активе новкъосталца завода кулгалхой вІаштІехьдаьлар экономистийи конструкторийи уйла производства дІаухийтар лоххараи продукце дикал лакхъярах тІаерзае. ХІалхагІа, масала, мотораашта эша цхьайола оатхалаш кхыча предприятешкара ийора заводо. Цехаш цахаддаш Іалашъе йиш ца хилар кхераш, уж оатхалаш «совнагІа» эца гІерташ хулар боахам лелабераш. Цу тайпара, массаза а тІаккІ аьле йиза хулар складаш. ХІанз поставщикашца дукхача ханна договораш даьд, завода ашаш йола оатхалаш хан-ханнахьа хьаккхухьийт. Из бахьан долаш ахчо го сихагІа боах, хІаьта цо новкъостал ду предприяте фондера ахча дукхагІа Іяра.

ХІанз боккъонца боахама расчета тІа яьннай ерриге цехаши участкаши. Активисташа хоадамболлаш къовсам болабир боахам бухбахаран къахьегамах мах телача хиннача уровнийовккхаен духьала. ХьалхагІа каст-каста хулаш дар: цхьан цеха коллективо экономи бахьан долаш къовсам а лоаттабеш, завода тоъал дукха ахча кходора, хІаьта кхех цехо. боахама бала боацаш ше хиларах изал ахча мича дихьар ца ховш доадий дІа а даькхадотаци дехар. Заводо дукха ха йоацаш а гІехьа тоъал дукха ахча телар цхьаьча болхлоашта общежити лоаттаяра. Царех цхьабарашта заводской столове хІама даа кІезигагІа маьхах абонементаш телар. ХІанз уж дотацеш дІалаьхад. Коллективо из нийса доацаш лоархІ изамиссел мара доацача шоай алапеш тІара квартирех бола мах а шоаш телаш, обедашта тІерабоаккхаш мах а боанаш хІама дуаш дезал болча болхлоашка хьежача.

Боахама расчет чІоагІъяра, къахьегам дІаштІехьбоккхиген цунах мах телалгеи тоадара чакхдаьха гІулакхаш дикка пайдана хилар предприяте доходаш лакхъяра. Доходашта йола план бил бетта тІехкхоачашъяьй. Кхераш хиипабале а болхлой алапеш лохдаланзар. ХІара цеха, пролета, отдела коллектив тийшар: пайда тІара проценташ къахьегамах мах телара ахийтарах лаьтта Іац гІулакх. Из латт, цу процентех хьабола пайда боккхагІа хилийтарах. ХІаьта нах царех пайда боккхагІа хилийтара тІа а бийрзаб.

Реформа ярах кхы кІезигагІа толамаш дахан «Рекорд» яхача хьамча хІамаш еча завода коллективо. 21-ча мая цІерахча заводе а санна, укхаза а совдаьхад коллективо производство эргаьккха тоаргеи шеръергеи пайдаш тІара ухийта ахчаш, къахьегамах телара пайдаш тІара 45 процент юхе а дуташ. Бил бетта бальча балха итогаша тешал ду ер шу чакхдоалача хана предприятена реконструкци яра лаьрхІа пхи миллионал кІезигагІа доацаш керда динараш «рекордовцаша» Іоадергхилара. Белгалдаьккха деза болхлой алапеш укхаза а лох ца даларал совгІа, лакхденна хилар. Нагахьа санна гІулакхаш дІахо а иштта дІадолхе, 1970 шерале укхаза керда заводской корпус хьалъергья, керда йоаккхаргья ерригга оборудовани. ТІаккха хІанзарча техника ларда тІа болхлой лоалама сов на боахаш (150 сагал дукха совгІа-ашацагІа боацаш) 1965 шерарчул диалза дукхагІа арахецаргья заводо продукци.

Производствана модернизаци е лаьрхІа йолча завода коллективо квалифицированни кадраш кийчъяра йоакхо ю. Белгала аьлча, «Рекордо» а финансировани еш йолча городской технически школе хІанз производстве балха воллашехьа а деша вагІа шовзткъа саг.

— ХІанз гІулакхацара буйзамаш дІадоладаьл оаха, — аьлар тхога предприяте директора Слободан Димитриевича, — советски промышленностаца, синтетически каучук ийю. Оаха бедалга дІаухийтар дикка кІезигденнад тха. ХІанз СССР-е дІаккхаьа доладе безам ба тха кардолентеи хьамча шлангайи цхьадола тайпаш. Иштта тракторни шинаш Чехословакена дукхагІа кхахьийтара, ГДР-ара оборудовани дукхагІа эцара а торонех дола дош Іомадеш ба специалисташ, и. кх. дІ. Боахам кхомбеш лелабергболча тайпара гІулакх вІаштІехьдаккханза, продукци маьхала яха керда рынкаш, дарегІа йола материалаш лаханза, доацца аьлча, рентабельность лакхъяра дерригача кхоачамех пайда эцанза ерригача предприятей кулгалхой баргбоацача кхоачабаь реформо.

Кхетадеш да, вай укхаза йийцача 21-ча мая цІерахчей «Рекорд» яхачей заводашна нийсъе йиш йоацаш йола промышленни предприятеш Югославе геттара дукха хилар. Массанахьа а дац хІанз деккхал де йиш йолаш къахьегама овсарле лакха хиларахи производства рентабельность айярахи. Цхьабакъда, цхьаькха да кхетадеш: белгала кердача тайпара, кхом дукхагІа беш боахама доал дергдолча баьхаб реформо предприятей кулгалхой а кулгалхой боацараш а.

ХІанз, новкъоста Белича дешаца аьлча, «хІара болхло мелла хинна а экономист хила веза». Реформа йолаелча денз дІабахача итт бетта промышленни предприятей болх тоабаь хилара. Нах доал дикагІа леладе, къахьегама овсарле лакхъелга вІаштІехьдаха, производство кердача техникаца кийчъяра ахча Іоаде баьнаб.

И. ТЮРИН.
Белград. **АПН соб. корр.**

СУРТАША ДУВЦ

ЛЕНИНГРАД. Петродворецан Лохехьарча парке санъерда арабаьнна лела нах.
Ю. Белинские сурт. ТАСС фотохроника.

Узбекски ССР. Кызылкума пустыне лаьттан ченашка Мурунтау яхача моттиге дукха дошув доаллилга гучадаьннад. КІоарга шахташ а ца йоахаш доаккхаргда дошув. ХІанз лакхача темпашца хьалъеш я горнообогатительни комбината хьалхара аргІа. Укх пятилетка шерашка болх бе дІайолалургья из. Каста паччахьалкхенга кхоачаргда маьха деза доаца узбекски дошув.

Сурта тІа: лабораторе хьадаь дошув.

А. Усманова сурт.
ТАСС фотохроника.

«Укх дунен тІа дукха городаш я къамаша доккхалдеш. Волгоград, город — турпал, дукха къамаш дахача вай паччахьалкхено даь ца Іеш дерригача прогрессивни къамаша а доккхал деш я» — иштта аьлар Сталинград бахьан долаш латташ хиннача Советски Союза Маршала Чуйков Василий Ивановича.

Йохаль ийрчаьккха хинна город вай мехка хозагІа йола город а хинна дІаоттай. Теша хала да 23 шу хьалха цун улицашка чухийрца мара цІенош дацар аьча. ХІанз цар метта хьалъяьй заводаш, нах чубаха цІенош, хьаяь шерра, гаьнашца сийнъяь улицаш, проспекташ. ХІара шера хьал а дий наха дІалу итт эзар совгІа керда квартираш. ЧуІеча цІеной фонд гІом хилалехьа хинначул кхозза лакхъеннай.

Сурта тІа: проспекти В. И. Ленина цІерах йола майден.

Н. Суровцева сурт.
ТАСС фотохроника.

СУД

ШИ ВАХАР

Сага эгара дезагІа дола хІама — из вахар да. Цкъа мара луш дац цунна из. ХІаьта из дІадахьа деза цхьанкха маІан доацаш дІаих шераш дегаухаш дега бохам хургбоацаш, сий доацараш леладеш кІезига волаш яьккха ха тІехтохаргйоацаш, вала вежача хана дерригга вахари дерригга низаца дунен тІа эгара сий долашагІа долчоа — [illegible] мукъаяккхар духьа лоаттарча къовсама дІаденнад ах ала йиш хургйолаш. Башха дикача советски писателя Островски Николая уж дешаш керта чура дІадалацар сона саг верие дувзаденна доккха зуламаш дешех беш болча в. Романова, А. Новикова, А. Величко уголовни дош дувцаче судебни заседанес совтІехьа хана. Цу дешаш дІадоладир из уш беш беш дола судера сей... [illegible]

Суде берий гІанда тІа — кагий наь. Цхьанна — 24 шу, вокхань — эгара шу... ХІанза мара дІадоладаьлац царе вахар, цхьабакъда, шоаш дІабодаьбжа наькъе, гучох, уйла яьц. Ах уж дешаш цІаькха а доаладир процесса дека йоацаш долча толашга хьалхашка гІоаш цу дешица 40 гаргга саг тешаш болаш наьхаьнада а. Уж а дукхагІа бараш кагийрхой бар: студенташ, болхлой, дешархой. ХІаьта царех цхьацабарий а яцар вахарца, общестаана юкъе саго хьалаца езача моттигаца башха кІоарга уйла.

Фу хилар 10 апреле кІиранддийнахьа? Хатарах лаьца баь юридически соцам — ховшше а саг вери массехк саг ве гІортари, хулиганство. Из долла хІама дІадоладелар цхьан эамигача саго, хьунагІа салоІаш болча кагирхой группана дІатІа а ваха, «подкигушке» олаш йола тополг кхоссарах. Тополг хьа а яьккха эккхаваь из цигара. Цу хана ца ховш тІера куртка йоаттІаьй цун. ХІаьта цул тІахьагІа цхьа ха аьнначa гІолла «вайчарна» етташ латтІа яхаш цу хулигано (фамилий Кичигин я цун) дийттача цІогІах Октябрьски района шин участке бахача наьха бІарча группа кхаьчай хьунагІа. Цига кхаьчав тоъал менча вола Романов, юха а гучаваьннав массехк эамига саг. Иштта юха тІаьвенав из зулам гІоттадаь вола Кичигин а, цхьабакъда, хІанз воагІача хана пайдана йоаца «тополг» а яхаш венавац из, шолгоара топ а яхаш венав. Берригаш а хІана бац вьнна менне вехха хиннаб.

— Топ хьунагІа сенна йихьаяр Іа? — хаьттар судо Кичигинага.

— Городербараш кхерабе, — шек а воацаш жоп делар цо.

Цул тІехьагІа цхьа хе яьннача гІолла цига кхаьчар менна веха Подгорнов, СМУ-2 болхло, комсомолец. Цунна бе доалаш дика ирдаь дир хиннад.

— Сенга дихьадар Іа диг? — судо даьча хаттара духьалагІа юха баге лею цо. — ХьунагІа цхьа дов хиннад аьнна хезa, иштта... хац сонаьм кладовке чура диг айса хье сенна ийцадар а. Кхерабе дагахьа.

— Малаш? Сенна? — кхы дала жоп хиланзар.

«Вайчарней» «наьхачарней» юкъе дов хиннад аьнна хеза ваха хатар хиннача тІакхаьчав комсомолец Пронь. Хатар це хилийта аьнна ваха хиннарац из, ай мичара, иштта дІавахав-их... хьежа. Деций, тамаш йолаш хІама?

Салала баьхкача кагирхой сатем боабаьб... Унзарбаьхан нийст хилар доацаши бола мехкарий цІабаха шоай хІамаш хьоарчаь хьагул а я, гуа тІера наькъа тІа Іокіала баьлар. ТІаккха цІаьхха лакхе тІа ювлаш топ хезар царна. Цкъа, шозалагІа, кхозалагІа, диазлагІа. Эгара хьаьрагІа Романов, Красников, Каширин, бераш... Новиков а волаш дола деза цІоз цІабаха кийчъбеннача студенташта етта болабеннаб. Хала чов а хиле Іовож мехкдаьтта институте пхелагІча курсе деша вагІа студент Мищенко Владимир (из дукха хе ца йоаккхаш велар), чевнаш хинна бе цун новкъостий Казинкин Александр, Холмышев Саша, Алданов Идрис, Шинкевич Валерий, Будаев Виктор, Базоев Борис...

Из унзаре гІулакх а дь, хулиганаш дІа-юха байддаб.

Судо дош дувцача хана гучадаьлар, студент Мищенко вийнар пьяница Романов хилар. Болхлой дезелашка за уж шаккхе а. Пачхьалкхено шиннена а цхьатарра торонаш еннай, хьалаш деннад церна деша, болх бе. Цхьабакъда, пайда цхьетара ийцабь цу шинна царех.

Укх тайпара ба Мищенко Владимира никъ: баьрІ шера школа, ремесленни училище, кхоалагІча разряда сварщик. Производства болх, квалификаци лакхъю курсаш — пхалагІча разрядера сварщик. Цул тІехьагІа белхара институте вахе вийна путевка. Цига ши дика новкъост, эхь-эздел, кхиса долеш вола саг хилар хьаькохад цо. Изобретенеш керда дезаш хиннав, из бахьан долаш шоаза сийлен грамота а еннай цунна, Іилман конференцешка доаьа доацаш хиннав дукхаза а.

Романова да Даьже лораеш лаьттав, Сийлаьк-боккхача Даймехка гІом тІа вийнав. ХІаьта вийя безам хиннабац Даьхенна цІена гІулакх де. Цо школа дІакхессай, хІаьта балха вахача а дисциплина йоацаш, гІожа хиларца белгалваьннав из. Кагий хулиганство лелаярах чувалла итт дийн итт бийсан яьккхай. Цул тІехьагІа, тунеядец хиларах тарра, кхо шу ха а техе кхычахьа ваха вахийтав. Юха цІаьвенав — юха а малаш ба ца ховча нахаца леташ цар теха урс кхийттад. ХІанз а хьабувца тигац цо уж. «Из са сай гІулакх да, са лоархІоргаа сох». ХІаьта хІанз юха а керда зулам саг вер.

ХІара саг массаза вув общественна зе хул вай мугІарашта юкъера новкъостий дІабахьарца хинна а ца Іеш. Цо новкъарле ю лерттІа къахьегаре, салаІаре, шоай гаргарча нах хІама хилар кхераш ситІарбоех цхьабараш. Цкъа цхьа лекци чакхъяьнначул тІехьагІа цхьан йоккхача саго хьетта а ена къамаьл дир сога. Цун сибат віалла диццац сона: ханал хьалха хобадена мордаш, кІайбенна корта. Фронта ваха вайна дІаваьнна кхалсага мар. ВоІ юхевисав. ЦаІ мара воаца. Дунен тІа мел долча хІамал везагІа ва. Хулиганства унзаръяккхача канас йиззалца наб яц сайре тІаеча са хьувзаду корах хІама тохаш хаззалца: воІ чукхаьчав. Унахцlено, зе ца хулеш ТІаккха гІадъяхе са чудода цун.

Вешта, Романов санна бараш, юкъ-юкъе мара беце а, болаш ба. Цар шоаш общестаана зулам дарал совнагІа (цхьаза метта доалалургдоацаш), шоай кагаметта дІаоттаргбараш «кийчбу». Романов ше цхьаь хиннавац. Цунна чІоагІа гІодаш хиннаб берашка кагий нах. Шийна тІехье мишта ваьккха хинна цо, масала, Новикови Величкон? Низах тоавенна хиларца, зуламерча гІулакхех чамболийтарца. Кхетама балха тІа вайгара ювлача ледарлонех говза пайда эц Романов санна бараша, кагийча наха юкъера цхьабараш шоашта тІехьабоех, шоаца зуламалла чукхувс уж. Цунах латт уж къаьстта чІоагІа социальни кхераме хилар.

Нохч-ГІалгІайчен Лакхехьарча суда выездной сессе эгара чІоагІагІа йола суд яьй Романовна — толаш тоха, Величкона — пхи шу, Новиковна — кхо шу. Судо баьча соцамах уголовни бехктоххаме ээзаь Каширин, Кичигов, Подгорнов.

Ю. КРИГЕР,
республика прокурора воккхагІа вола помощник, юстице воккхагІа вола советник.
«Грозненский рабочий» газета тІара.

ФУТБОЛАХ ЙОЛА ДУНЕН ЧЕМПИОНАТ

3:0—КОТАЛОН ЮХЬ

МИДДЛСБОРО, 12 июль. **(ТАСС спец. корр. Н. Киселеви В. Чуксееви).**

Дунен чемпионата 16 финалистах советски командана йовзанза йиса кхоъ сборни мара яцар: КНДР, Мексика, Португали. Юххера а хьалхарча матче корейски футболисташца ловзача кхел хилар вай кагийча наьха. Дукха язлаьяр корейски «загадках» лаьца, бе-бе лувпар. ХӀанз, юххера а, ребус лаьшхар. Активе дӀаязъяьй хьалхара ши очко.

Дикача, хоьача сарахьа «Эрсом-парк» яхача стадионе дӀадоладелар дуккхача хана денз сатийса, ер составаш йола соперникаш вӀашдухьал латта из ловзар: **СССР**—Кавазашвили, Пономарев, Шестернев, Хурцилава, Островский, Сичинава, Сабо, Численко, Банишевский, Малафеев, Хусаинов. **КНДР**—Ли Чан Мен, Пак Ри Сон, Син Ен Гю, Им Чжун Сон, Кан Бон Чиль, Пак Сан Чжин, Им Сон Хви, Хан Бон Чжин, Пак Ду Ик, Кан Рен Ун, Ким Сон Иль.

Ловзара хьалхара ах тайм Ӏалаьмате чӀоагӀа сахьувзадеш яр, шоай хьинар ца кхоеш дунен чемпионате дуккхьашха дакъа лоацаш барел опыт дукхагӀа йолаш бола советски футболисташ лоадама котбала ца магарах. Вайна хезад КНДР футболисташта Ӏалаьмате сиха ловза хов яхаш, каст-каста иккха йоца хӀама санна масса контратакаш а еш. Из бакъдолчунна гаргга хиннад. Дуккхаза а вай защитникаш халача хьала тӀа кхоачабора нападающи волча Пак Ду Ика а аьтта оагӀорахьа йистерча нападающе Хан Бон Чжина а хӀаьта Чилийски чемпионате дакъа лоацаш хиннача киевлянина. Островске йоккхача опыто мара аьттув баккхацар вай оборона аьрдехьара оагӀув лорабе.

Юххьанца атакаш дӀачакхъяха вӀаштӀехьдалацар вай форвардий. Цул а совгӀа, Хурцилава харцахьа ловзарах гӀода йоагӀа бурган чутоха бокъо соперникий яьинача хьалхарча 14-чей 19-чей минуташка бӀарг хьежа мара вай наӀарашка чутохар бурган.

31-ча минуте, Малафеева, аьтта оагӀорахьарча Банишевске бурган хьаьларах пайда а ийца, из чутехача хана хувцаделар долла хӀама. 1:0.

115 секунд мара яьннаяцар Банишевский ше корта теха цӀаькха бурган цхарал чу йохийтача хана. ТӀаккха долла хӀама а ши-ший моттиге дӀанийсделар. Сов белгалйоалаш хилар кӀай-сийна барашкара (из форма тӀаювхаш ловзар советски команда) совле.

Ловзар чакхдала ши минут мара ца йисача хана Эдуард Малафеев бурган ший наькха тӀалаьца штрафной майдан тӀа а иккха, саббарегӀеи цӀенеи чутехар кхоалагӀа гол.

ХӀаьта футболах йолча дунен бархӀлагӀча чемпионате эггара хьалхара бурган чутехар швейцараш эшабаьча ФРГ командацарча Хеллера — 5:0.

Цхьа минут яьннача гӀолла гола автор хилар гӀорваьнна ловзаш вола Пеле. Из хилар дунен чемпионаш — бразильцаш Болгаре командаца ловзаш хиннача «Эвертон» яхача ливерпульски стадионе. Хьалхарча минуташка Болгарски наӀараштa хьалхашка массехк кхераме моттиг нийсъяьча бразильски футболистий атакашкара дӀайолаелар матч. 14-ча минуте болгарски защитникаша Пеле вожаву штрафной майданна юхе. Штрафной бурган геттара дика чутох Пеле.

ШозлагӀа а иштта штрафной бурган чутехар бразильцаша шоллагӀча тайма 18-ча минуте юхакъовлалургйоацаш Гарринча, чутеха бурган лаца маганзар вратара Найденовна, цхьабакъда, шийна геттара дика ловза ховш хилар хьа-м хьеххар цо.

Дунен чемпионате футболах ловзача СССР-а сборни команда состав.

Сурта тӀа: (аьрдехьара аьттехьа) хьалхара мугӀа: полузащитник **Сачинава** Георгий («Динамо», Тбилиси), защитник **Хурцилава** Муртаз («Динамо», Тбилиси), нападающи **Маркаров** Эдуард («Нефтяник», Баку), вратарь **Кавазашвили** Анзор («Торпедо», Москва), полузащитник **Сабо Йожеф** («Динамо», Киев), нападающий **Серебряников** Виктор («Динамо», Киев), нападающий **Метревели** Слава («Динамо», Тбилиси), вратарь **Яшин** Лев («Динамо», Москва), полузащитник **Хусаинов** Галимзян («Спартак», Москва). ШоллагӀа мугӀа: защитник **Островский** Леонид («Динамо», Киев), нападающий **Банишевский** Анатолий («Нефтяник», Баку), нападающий **Малафеев** Эдуард («Динамо», Минск), нападающий **Поркуян** Валерий («Динамо», Киев), тренер **Золотов** Юрий, защитник **Корнеев** Алексей («Спартак», Москва), полузащитник **Воронин** Валерий («Торпедо», Москва), защитник **Шестернев** Альберт (ЦСКА), защитник **Гетманов** Виктор (СКА, Ростов-на-Дону), защитник **Данилов** Василий («Зенит», Ленинград), защитник **Пономарев** Владимир (ЦСКА), защитник **Афонин** Валентин (СКА, Ростов-на-Дону), нападающий **Численко** Игорь («Динамо», Москва), вратарь **Банников** Виктор («Динамо», Киев).

ТАСС фотохроника.

ДЕ ДЕЗАШ ДУКХА ДА

Мишта чакхдаьккхад е дешара шу Надтеречни района школаша? Шера баьча балха итогаш йича гучадаьннад дешархошта боагӀаш бола кхетами хьехами балара гӀулакх кхоачашдаь района дукхагӀйола школаш хилар. Царех я, масала, Надтеречни (директор нов. Татаев), Знаменски (директор нов. Горбаев) юкъерен, Братски (директор нов. Чабаев), Гвардейски (директор нов. Ибрагимов) бархӀшерарен, кхыйолеи школаш. Цу школай коллективаша дешара юкъе ца озаш цхьаккха а бер дисанзар. «ШоллагӀча шера цхьан классе чубусараш хулийтаргбац» яхача девизах болх беш яр района школаш. ДӀадахача дешара шера района дукхагӀйолча школаша района ерригача общественностаца айхха бувзам лоаттабир. Тайп-тайпара формаш йолаш бар дайноаной комитеташца баь болх, дешархошта дика кхетами хьехами балара практически дешаш дувцача хьинаре дакъа лоацаш хилар, района партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш.

Цудухьа во хиланзар гӀулакх а. Бераш дешарах кхетарга диллача хьалхарча моттиге я Надтеречни юкъера школа, бархӀшерарча школашта юкъе — Минеральненски Братски школаш, юххьанцарча школашта юкъе — Калаусски школа.

Дукха хьехархой ба шоай дехкараш дика довзаши уж кхоачашдара низ а хьинар а ца кхоеши. Царех ба, масала, Т. П. Кучерявенко, Т. Д. Дигаева (Надтеречни юкъера школа), Л. И. Канивец (Верхне-Наурски юкъера школа), Е. И. Кучеренко, А. Е. Новицкая, С. Т. Садовая (Горагорски юкъера школа), А. М. Елхоев (Братски бархӀшерара школа), дуккха кхыбараш. Цар хьийхача классашка цхьаккха дешархо шоллагӀча шера чувисавац. Иштта дика лелабир цар кхетама болх а. Во дешаши харцахьа лелаши долча хӀара бераца къаьст-къаьста болх бора.

Цхьабакъда, цунца цхьана кӀезига хиннадац кхоачамбоацараш а. Района ерригача школашка дикеи тӀехдикеи дешаш 21,4 процент дешархой мара хиланзар. Школа дийша йистеьккхача 108 сага юкъе кхаьнне мара медалаш яьхаяц (цаӀ дошои шиъ дотои). Дешархой цхьан классе шоллагӀча шера чу ца буташ 324-нех 41 хьехархо мара вацар дӀадахача дешара шера. ХӀаьта дешар-кхетама болх геттара эсала лелабир Алхазовски юххьанцарча школа хьехархочо Бежигова, Надтеречни юкъерча школа хьехархочо Е. Н. Винниковаси, А. Н. Зимоглядоваси, Знаменски юкъерча школа хьехархочо С. А. Цаллаговас, Гвардейски бархӀ шерарча школа хьехархочо Давлеткириева, кхычар а.

Цхьайолча школашка хьехаш бола нах педагогически образовани йолаш бац. Цунга хьежжа мара дикал йолаш бац болх а. Геттара во за болхлой каст-каста хувцалуш хилар. Цхьаккха шу дац тха районе хьалха болх беш хиннача хьехархоех 20—25 процент хиллал хьехархой дӀа ца болхаш, хӀаьта цхьайолча школашкара ахацел совгӀа а. Царна когаметта кердабараш боагӀа. Цу гӀулакхо балха чӀоагӀа новкъарле ю.

Дерригa низаш оарцагӀа а даьха кердача дешара шера цу тайпара кхоачамбоацараш хургдоацаш шоай болх вӀаштӀехьбаккха беза школай кулгалхоша, берий дай-ноаноша района ерригача общественноста.

В. ЛИ,
Надтеречни районо инспектор.

ӀАННА КИЙЧЛУ

ХӀанз юртбоахама къахьегамхой чуийнна кхашка балхаш деш боахкача хана царна доагӀаш дола гӀулакх делга шоай керттера декхар лерхӀ Шелковской района культпросветучрежденеша. ХӀаьта цу балхах цар дика ка а йоал.

Кхашкарча станашка, тракторни бригадашка, шурий - товарни фермешка, кхычахьа каст - каста го йиш я къахьегамхошта сакъердам бахьаш ена районни культура ЦӀен художественни самодеятельноста коллектив, киноустановка, вай республика а берригача мехка а кердадараш хьадовзийта ена библиотечка - передвижка. Гаьна дӀабаха а ца безаш шоашта эшар эца йиш хул дӀа-хьа ухача автолавкера.

Из дерригa иштта да. Цхьабакъда, кхы а бехктокхамегӀа да Ӏанна йоагӀаш йола кийчо елга. Цу гӀулакха хӀанзэ а оарцагӀбаьнна района ерригача культпросветучрежденей кулгалхой. Укх шера къаьста дукхагӀа керда культура цӀенош, клубаш, библиотекаш хьалъе лаьрхӀад районе. Уж хьалъяра балхаш сихдаьд колхозаша. Иштта, Червленная яхача станице 650 моттига лаьрхӀа культура ЦӀаи библиотекеи хьалъяь йистеяьнна яла йоал. Цар лерхӀ Октябрьски революце 49 шу дуза ди цу клубе деаде.

Клубаши библиотекаши хьалъяра дола балхаш сихдаьд «Коминтерн» яхача (председатель В. Г. Табацкова), С. М. Кирова цӀерахча (председатель С. Н. Пивкин) колхозашеи Шелковской лесхозои (директор нов. Матвеев). «Коминтерн» яхача колхозо хьалду 400 моттиг хургйола культура ЦӀаи библиотекеи Ново-Щедринскi станица лаьрхӀа да, хӀаьта С. М. Кирова цӀерахча колхозо хьалъю клуби библиотекеи Харьковски хуторе бахачарна лаьрхӀа я. «Путь к коммунизму» яхача колхозо (председатель нов. П. Т. Картавцев) Дубовская яхача станица хьалдаь йисте а даьккха эксплуатаце дӀачуленнад 500 моттиг йола культура ЦӀаи библиотекеи. Цул совгӀа Бороздиновская яхача станице 320 моттиг йола клуби библиотекеи хьалъе йолаеннай из колхоз.

Хьалъяь йисте а яьккха керда дешара шу долалушше эксплуатаце дӀачуяла лерхӀ Шелковская яхача станицера берий музыкальни школа а.

Кердаяраш хьалъещше а йолаш йолча культура учрежденеш Ӏанна кийчо еш хилар а белгалдаккха деза. Масала, Шелковская яхача станица культура ЦӀен ремонт е болабеннаб хӀанзэ а, хӀаьта 220 моттиг мара йоаца зрительни зал шозза йоккхагӀа хилийта лаьрхӀад укх шера. Цу гӀулакха С. М. Кирова цӀерахча колхозо 25 эзар сом ахча хьахийпад.

Иштта Ӏанна лаьрхӀа доагор (кӀор, дахча) Ӏалашдеш, е езача ремонт еш я Шелковской района кхыйола культура учрежденеш а.

М. ДЮКА,
Шелковской районни культура отдела заведующи.

СПАРТАКИАДА ЙОЛАЕННАЙ

Профсоюзий ший лоӀамерча спортивни обществай 30 шу дизара хетаяь спартакиада йолаеннай вай республике. «Труд» ДСО республикански Совето дӀахьоча цу яхье дакъа лоацаш я «Малгобекнефта» НПУ, «Красный Молот» завода, Старогрознефта» НПУ, Грозненски химкомбината, «Сунжанефта» НПУ, мехкдаьтта заводий объединене, «Октябрьнефта» НПУ, гӀишлошъерий объединене сборни командаш.

Йоккха я спартакиада программа. Цун юкъе доагӀа спорта нийс тайпа. Футболах ловзаш хиннача хьалхарча матче гӀишлоъерий объединенел котъяьннай «Октябрьнефта» НПУ команда (счет 6:0).

Бе ловзаеча бурганах яхь хилар мехкдаьттахойи «Красный молот» заводеи командашта юкъе. Цига тӀеххьаръяр котъяьлар.

ХӀанз волейболах, баскетболах, городкех йола яхьаш дӀахьош ба спортсменаш. Уж ловзараш йистедаьлча итогаш а яь, тӀаккха сентябрь бетта хургйолча финальни яхье дакъа лоацарга сборни командаша.

О. НИКОЛАЕВ.

ШОЛЛАГӀЧА МОТТИГЕ

Йистеяьннай Краснодаре дӀахьош хинна РСФСР-а педагогически училищай спартакиада. Цига дакъа лоацаш хилар 57 училище (597 саг).

Нохч - ГӀалгӀайчен педучилища команда шоллагӀа моттиг яьккхар цу яхье. Цунна деннад РСФСР-а просвещене министерствай «Спартак» яхача общества Российски советен диплом.

И. ШЕСТАКОВ,
г. Краснодар.

НАХА—КНИЖКАШ

Нагахьа санна сага эшаш дола книжка библиотеке вӀалла а доацаш дале из хьа карточка тӀа а яздийя республикански библиотечни коллекторе Ӏочудохийт. моллагӀча библиотека болхлоша.

Нохч - ГӀалгӀай АССР-а республикански библиотечни коллектор республикански а районни а ерригача библиотекашта книжкаш хулийта хьаст ба. Кхойтта саг ва цига болх беш. Уж ба шоай болх бовзаш а дукха безаш а бола комплектовщикаш, упаковщикаш,отправителаш. Шоашка тайп - тайпарча библиотекашкара хьа мел кхаьчача карточкаех цхьа заявка а оттайий из Москве книготорге дӀайохьийт цар. Дукха ха ялале хьадена книжкаш дез - дезача дӀа-хьа дохьийт библиотечни коллекторо.

Атта бац тха болх, — яхаш дувц республикански бибколлектора директора нов. Г. П. Дакукинас. — Цхьабакъда, книжкаш дешарий дехараш кхоачаш ца деш оаха дита моттиг хиннаяц. Даим кхоачашъю бетта а квартальни а планаш. Эггара хьалха школьни библиотекаш эшаш долча учебникашца, кхыдолча литератураца Ӏалашъе гӀерт тхо. Укх деношка КПСС ЦК майски Пленума материалаш а хьакхоачаргья тхога, уж а массайолча библиотекашка сихха дӀайохьийтаргья.

Дика къахьегарца белгалбаьнна ба бибколлектора дукхагӀбола болхлой. Царна юкъе — комплектовщикаш В. А. Брюмина, Э. А. Суета, упаковщицаш Ю. А. Росинская, В. Р. Романова, Ю. А. Рубанова, кхыбараш.

Укх сурта тӀа вайна гуш бола комплектовщица Э. Суетаи (аьрдехьа) упаковщица Ю. Рубановаи районни библиотекашта лаьрхӀа литература хоржаш боахк.

М. Манеева сурт.

ӀИЛМАХО ВАЬХАЧА...

Самардийнахьа дукха нах гулбеннабар Грозне, Щеча фронтовикий улицагӀа, № 17 йолча цӀен юхе. Профессора Харичков Константин Васильевича мемориальни доска оттадара хетаь митинг хилар укхаза. Митинг хьайийлар Грозненски горисполкома председатела заместитела нов. Минаева. Харичков Константин Васильевича творчески наькъах дийцар цо.

1865 шера Киевски губерне Сквир яхача городе ваьв К. В. Харичков.

Петербургски университета химически отделени йистеьккха ваьлча беррига ший низ дӀалу цо мехкадаьтта хими дегӀайоалаяра. 1896 шера Владикавказски машинникъ биллачул тӀехьагӀа Грозне мехкадаьтта чакхдоаха завод хьалъю. Цу заводе химически лаборатори вӀашагӀйолла хьожаву Константин Васильевич. Дукха ха ялале цун хьинарца вӀашагӀъелла хиннай ший ханага диллача дика кийчъяь Къилбаседа Кавказе эггара хьалхара химически лаборатори. ТӀехьагӀа Россе мехкадаьтта чакхдоаккхача промышленноста доархӀамегӀа йола Ӏилман-тохкама центр хул цо йиллача лабораторех.

Кепатеха 350 болх арабаьннаб цун.

Профессора Харичков Константин Васильевича хьабенача Ӏилман наькъах лаьца къамаьл дир Грознерча мехкдаьтта Ӏилма — Тохкама Института директора нов. Дорогочинске, «Гипрогрознефта» воккхагӀа волча технолога Луговой Б. И., иштта кхыбараша а.

Ший даьна мемориальни доска оттадарах доккха баркал а оалаш къамаьл дир Харичков йоӀа — Веникттова Евгения Константиновнас.

С. ШАДИЕВ.

ТХО ХЬОЦА ДА, ВЬЕТНАМ

КУБА

«Тха халкъ а тха парти а хьоца я, Вьетнам». — из лозунг а йолаш дукха а нах юкъе бола къахьегамхой митинг хилар Гуанабакоа яхача городе. Митинга доакъашхоша хоадамболлаш хьаллаьцар Вьетнама халкъа турпалера къонсам.

ИТАЛИ

Вьетнамерча американски агрессена духьалара болам шерлуш а чӀоагӀагӀа хулаш а боагӀа ерригача Итале гӀолла. Массехк эзар саг юкъе а волаш йола демонстраци хилар Милане. Американски консульства цӀеношта хьалхашка «машара патруль» оттаьяр. Полици массехказза лийтар патрулироване доакъашхоех, царна гӀажамаш а етташ 21 саг лаьцар.

«Унита» яхача газето кепатехай бовзаш болча итальянски деятелаша кхайкаю духьаленаш. Цу тайпара кхайкаю духьаленаш яхьийтай писатела Франко Антоничелле, философа Норберто Боббиос, поэта Сальваторе Квазимодос (литература хьакъехьарча Нобелевски преме лауреата), кхыбараша. Газето кепатехад иштта тайп-тайпара политически сакхетамаш долча римски специалисташа правительство тӀахьехаш ду кхайкарал, цар правительство тӀахьех американцаша Вьетнаме бомбаш чуетталга сацийтира низаш тӀаахийта.

АНГЛИ

225 эзар саг юкъе волча печатникийи царчарех тарра профессеш йолча кхыча болхлойи профсоюза Къаман исполкомо тӀанийцай Вьетнамера тӀом шербара духьала кхайкарал дара правительство, британски тред-юнионий конгресс, беррига лейбористски болам тӀахьехаш йола резолюци. Резолюце дӀадех правительство ВӀашагӀкхийттача Штатий политиках дӀахадилга а вьетнамски дов машаре къоастадара эша гӀулакхаш де гӀортилга а.

ИНДИ

Инде южаш яц американски военщинас Вьетнаме хьувзадеча оакхарий хьисапе къизача гӀулакхаша хьоаль эгӀазлон талгӀий. Цу гӀулакха духьала демонстраци хиннай Мадрасе. Демонстранташ улицашка гӀолла чакхбийннаб, «Кулгаш дӀадаха Вьетнама тӀера!», «ДӀаяккха американски империализм!» яха плакаташ а долаш. Американски консульства цӀеношта юхе хиннача митинга доакъашхоша дӀадийхар американски бӀу Вьетнамера дӀабоаккхилга. хӀаьта шоаш Вьетнама халкъ хьалкхоабилгеи цунца барт болаш болгеи дӀа а кхайкадир.

ПАКИСТАН

Караче, Лахоре, дуккхача кхыйолча пакистачски городашка митингаши демонстрацеши хиннай. Митингашка къамаьлаш даьча Вьетнам хьаллацара йолча пакистански общества викалаша дӀакхайкадир, американцаша леладу Вьетнама юкъе гӀортар — «еррига Ази лоал оттае гӀертара» цхьа дакъа долга.

(ТАСС).

Къулбехьен Вьетнамерча, Таиландерча авиабазашка а 7-ча американски флота кемаш тӀа а лоаттаеча американски самолетий йоккхийча группаша Вьетнама Демократически Республика фегарча доазонашка довнаш де чу а хьелхаш, нах бахача моттигаштеи промышленни объекташтеи бомбаш чу а етт.

Сурта тӀа: Тханьхоа яхача провинцера йохаяь больница.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

АХАРХОШТА НИЗАШ ДУ

АФИНЫ, 12 июль. **ТАСС корр. А. Семина** хоам бу:

12 сахьата лаьттар Солоникашкеи цар гонахьенашкеи цӀий мохкадеш дола жандармерецареи полицецареи ахархой дов. Трактораштеи тӀехьа прицепаш йолча автомашинаштеи тӀа а хайша Ӏуйрийна Македоне юрташкара Солоникашка хулача, ялатий закупочни маьхий даькъерча правительственни политикана духьаларча протеста митинге яха араяьлар ахархой колоннаш. Колоннаш тӀа теркаш яр байракхаши тӀагӀолла яздаь ахархоша дӀадехараш а долаш дола плакаташи. Города тӀадолха дерригa наькъаш дӀакъайладар танкашца, броневикашца, джипашца, дукха бараш Солоникашка Греце кхыча областашкара боалабаь а болаш болча жандармашцеи полицейскешцеи.

Ахархой цу духьаленах чакхбовла гӀертачул тӀехьагӀа автомобилийи тракторийи чархашта пулеметаши автоматаши етта, бӀаргех хий ухийта газаш чуйоахка гранаташ кхувса, кӀур увттабу шоашкаш лелхийта, хьамча гӀажамаш етта болабелар жандармаш. Ахархоша юхадухьал доладир тӀойн гӀажамаши. Човнаш хинна 200 гаргга ахархо вар.

Маьршача демонстраце цӀий мохкадеш низ баро мехка мел вола саг эгӀазвигар. Ше яьча заявлене тӀа Едини демократически аьрдехьарча парте исполкомо хьадийхар цӀий мохкалара бехке хиларах тарра Стефанопулоса правительство сов чехка отставке йодилга а хӀаьта иштта сихха парламент гулъелгеи парламентски хоржамаш делгеи а.

Лоацца

Алтан - Булак яхача монгольски революци кхеьча городе чӀоагӀа сий деш советски спортсменаша - мотогонщикаша шоай монгольски доттагӀашка дӀаелар доттагӀала эстафета. Цунна хетаь монголо - советски митинг хилар цига.

☆

Стара-Планицы яхача лоамашка (форда уровень тӀара 2376 метр лакха) Ботева бихьхе ультралоацача талгӀеш тӀа телевизионни программаши радиопрограммаши дӀанхайнаяра керда радио - телевизионни комплекс хьаеллача вӀашагӀкхийтта дуника нах бар. Из комплекс болх бе йолаяллийтарца торо хургья мехка ах территоре тӀа болгарски телевидене программаш хьалувца.

Неофашистий тийша болх

Малхбузехьара Берлин, 12 июль. (ТАСС). Малхбузенберлински общественноста шерра гӀозараш сахьувзадеш да нацистски хьисапера гӀулакхаш укхаза сихдаларах. Фашистал доаллача кӀантилгаша свастика хестаяьи цӀеной пенаш тӀа а подъездашка а антисемистски лозунгаш яздаьи ца Ӏеш, прогрессивни уйлаш йолаш болча гражданий квартирашта цӀераш а етт. ДӀадаха кӀира чакхдоаллаш зуламерча элементаша цӀи техар Малхбузен Берлинерча европейски община доалахьа йолча служебни помещенена. Укх шера хӀанз ворхӀазлагӀа цӀи техай неофашисташа городе. ХӀанзалца цхьаккха а зуламхо лаьцавац моттигерча полице.

Неонацистски гӀозараша европейски общинана цӀи тохар чӀоагӀа во могадеш йола заявлени яьй немецки профсоюзий объединене малхбузенберлински организаце.

Тааль яха вулкан эккхар

НЬЮ-ЙОРК, 11 июль. (ТАСС). ЦӀаькха а иккхай Тааль яха вулкан, хоам бу Манилера ЮПИ агентства корреспондента.

1000 фут урагӀъхар селхан вулкана кратера чура аранха Ӏалаьмате дойкхий кхохкаленна тӀой. ХӀанз кхозалагӀа иккхай филиппински вулкан соахка сентябрь бетта денз.

Цу хана 200 саг вийнеи пхи эзар саг тхов - кӀийле йоацаш висан вар ХӀанз из иккхача хана нах боабанзар, цхьабакъда, гонахьарча городашка бахача нахага цхьан юкъа арадовла-м аьлар вулканологаша.

Ӏилмахоша белгалдаьд 1709 шера денз Тааль яха вулкан 13-зза иккха хилар. 1911 шера из эккхарах 1500 саг веннав.

ХРОНИКА

Советски органашка дуккхача шерашка болх барах, общественни гӀулакхашта юкъе хьинаре дакъа лацарах, ваьча дийнахьа денз кховзткъеи итт шу дизарца дувзаденна 1966 шера 12 июлерча указаца Нохч-ГӀалгӀай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота еннай **Климов** Михаил Андреевича — КПСС Грозненски горкома штате воацача партийни комиссе члена.

* * *

1966 шера 12-ча июлерча Указаца Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Нохч-ГӀалгӀай АССР общественни порядок лораяра министралла хьожаваьв нов. **Елисов** Борис Кузьмич.

* * *

1966 шера 12 июлерча указаца ше дехардарах Нохч-ГӀалгӀай АССР общественни порядок лораяра министра декхарех мукъавалийтав нов. **Дроздов** Михаил Прохорович.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Щеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-30-91; бехктокхама секретара—2-45-48; партийни вахарен, промышленнин, юртбоахамен, культуран, письмойн отделий—2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-30-91; ответственного секретаря—2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05244. Заказ № 3688.